

YEREL BİR MECMUA ÖRNEĞİ: ÇAĞLAYAN MECMUASI (İNCELEME - FİHRİST)

Erdal BOZDAĞ*

ÖZET

Türkiye’de kültür ve sanat faaliyetleri genel itibariyle İstanbul merkezli olmuş ve buna paralel olarak belli başlı sanat ve edebiyat dergileri de hep İstanbul’da çıkarılmıştır. Yerel dergi yayıncılığı ise İkinci Meşrutiyet’ten sonra kurulan Türkçü derneklerin faaliyetleri ile başlar ve Cumhuriyet yıllarında Halkevleri’nin kurulmasıyla büyük bir artış gösterir. Çoğu, bu dernekler vasıtasıyla yayımlanan yerel dergiler, yerelden ulusala yükselememiş olsalar da bunların bazıları hem yazar kadroları, hem de ele alınan meseleler açısından İstanbul menşeli dergilerin kalitesini yakalayabilmiştir. Bu dergilerden biri de *Çağlayan* mecmuasıdır.

Bu makalede 1925-1926 yılları arasında Orhan Şâik Gökyay tarafından Balıkesir’de çıkarılan *Çağlayan* mecmuasının genel bir incelemesi ve fihristi yapılmıştır. İnceleme kısmında, Tanzimat’tan Cumhuriyet’e sanat ve edebiyat dergiciliği hakkında genel bir değerlendirmenin yapıldığı giriş bölümünün ardından derginin şekil özellikleri, önemi, sanat anlayışı ve yazar kadrosundan kısaca bahsedilerek dergide müstear isim kullanan yazarların listesine yer verilmiştir. Fihrist kısmında ise dergi üzerinde yapılacak çalışmalara kaynaklık edebilmesi için yayımlanmış yazıların sırasıyla yazarları, isimleri, türleri, yayımlandıkları sayı, tarih ve sayfa numaraları yer almaktadır. Dergide müstear isim kullanan yazarların esas isimleri tespit edilmeye çalışılmış, tespit edilebilen isimlere hem müstear isim kullanan yazarlar listesinde, hem de fihristte yer verilmiştir. Bu isimler, fihrist kısmında esas ismin ardından italik olarak yer almıştır. Tespit edilemeyen az sayıdaki müstear isim de olduğu gibi bırakılmış; fakat bu isimlerin kim olabileceği hakkında ipuçlarından yola çıkılarak fikir yürütülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yerel Mecmualar, Çağlayan Mecmuası, Balıkesir, Orhan Şâik Gökyay.

A SAMPLE OF A LOCAL MAGAZINE: ÇAĞLAYAN MAGAZINE (REVIEW - INDEX)

ABSTRACT

Culture and art activities in Turkey have generally been İstanbul-based and therefore parallel to this fact, the leading art and literature magazines have always been published in İstanbul. Local magazine

* Arş. Gör., Dicle Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, El-mek: erdal.bozdag@hotmail.com

publishing begins with the foundation of the Turkist associations' activities after the second constitutional period and during the Republican years, it has shown a massive increase with the foundation of community centers. Although most of the local magazines published by those associations couldn't have reached to national from local, some of them have reached the quality of the İstanbul-based magazines in terms of their writers and the topics they dealt with. One of these magazines is the Çağlayan magazine.

In this article, a general review and index of the Çağlayan magazine which was published by Orhan Şaik Gökyay in Balıkesir during the years 1925-1926 is made. In the review part, a general overview of the art and literary magazine publishing from the Reforms to Republic is done and the structural features of the magazine, its art concept, writing staff and the list of the writers who use pseudonyms are mentioned as well. In the index part, in order to be a source for the studies which will be done about the magazine; the writers, names, kinds, publishing numbers, dates and pages of the writings which are in the magazine are stated. The writers who use pseudonyms have been tried to determined and the ones who were determined take part both in the list of the writers who use pseudonyms and in the index part. These names took part in the index section in bold after the real name. Some of the pseudonyms which couldn't have been identified were left all the same but they were tried to be identified by means of the clues which are about who these people could be.

Key Words: Local Magazines, Çağlayan Magazine, Balıkesir, Orhan Şaik Gökyay.

GİRİŞ

Ülkemizde yoğun olarak Tanzimat döneminde başlayan Batılılaşma hareketi, sanatkârlarımızın Batıya yönelmelerini sağlamış ve bu yöneliş, Batı tarzı pek çok edebî türün edebiyatımızda görülmesi ile neticelenmiştir. Roman ve tiyatro gibi türlerin yanı sıra gazete ve dergiler de bu etkilenme sonucunda ülke sınırları içerisinde ortaya çıkmıştır. Gerçi Tanzimat'tan önce ülkenin çeşitli şehirlerinde gazeteler yayımlanmış olsa da süreli yayın faaliyetlerinin yoğun olarak bu dönemde başladığını söylemek mümkündür.

Tanzimat döneminde yayımlanmaya başlayan ilk dergilerin genel itibariyle fennî ve meslekî bir nitelik taşıdığı söylenebilir. Nitekim ilk dergimiz olan *Vakayi-i Tıbbiye* (1849) bir tıp dergisidir. (Erbay, 1993: III) Dergiciliğimizin daha ilk yıllarında çocuklara, kadınlara ve gençlere yönelik dergiler de yayımlanarak toplumun çeşitli kesimlerinin bu yeni tür ile teması sağlanır. Bunların arasına dinî, mizahî ve iktisadî dergilerin de katılması ile beraber dergi yayıncılığımız daha 1900'lü yıllara gelmeden büyük bir çeşitlilik kazanır.

Sanat ve edebiyat dergiciliğimiz ise Birinci Meşrutiyet (1876)'in ilanından birkaç yıl sonra başlar. Bu dönemde nispeten demokratik bir ortamın oluşması ile basın-yayın faaliyetlerinde de artış olur. Dönem içerisinde ortaya çıkan *Âfak* (1883), *Envâr-ı Zekâ* (1883), *Güneş* (1885), *Gayret* (1886), *Berk* (1886), *Teâvün-i Aklâm* (1886), *Manzara* (1887), *Umrân* (1887) ve *Mirsâd* (1891) (Törenek, 2001: 4) gibi dergilerin ardından yayımlanan *Mekteb* (1891) (Tümer, 2003: 323) ile *Maârif Mecmuası* (1891) (Erbay, 1991: IX-X) edebiyat dergiciliğine geçiş aşaması dergileri olarak

Turkish Studies

kabul edilirler. Son iki derginin ortak özelliği, yayın hayatına eğitim amacıyla başlamış olmalarına rağmen sonradan edebî bir hüviyete bürünmüş olmalarıdır.

Ahmet İhsan [Tokgöz]'in çıkardığı *Servet-i Fünûn* (1891) da fennî bir dergi olarak yayın hayatına başlamasına rağmen 7 Şubat 1896'da Tevfik Fikret'in derginin yazı işlerine getirilmesi ile bir edebiyat dergisi niteliği kazanmıştır. (Akyüz, 1995: 88) Bu tarihten sonra dergi, Yeni Türk Edebiyatı temsilcilerinin yayın organı olmuştur. Buna karşın Divân Edebiyatı taraftarları ise *Musavver Malûmât* (1895), *Resimli Gazete* (1881), *Hazine-i Fünûn* (1892), *Musavver Fen ve Edeb* (1899) ve *İrtikâ* (1899) gibi dergilerde yayın yapma imkânı elde ederler. (Akyüz, 1995: 90)

Ebuzziya Tevfik'in çıkardığı *Mecmua-i Ebuzziyâ* (1880) da fennî ve edebî sahada yayın yapan bir dergidir. Yazarları arasında Namık Kemal ve Ziyâ Paşa gibi sanatkârların bulunduğu *Mecmua-i Ebuzziyâ*, sansür uygulaması nedeniyle 30 Ekim 1886'da yayıma ara vermiş; 16 Mart 1896'da yeniden yayımlanmaya başlanmıştır. Bu tarihten sonra 1 Nisan 1900 ve 5 Mayıs 1911'de birer defa daha kapatılan dergi, 15 Ağustos 1912'de tamamen kapatılmıştır. (Gönenç, 2007: 65)

İkinci Meşrutiyet (1908)'in ilanı ile beraber dergiciliğimizde ikinci sıçrama devresi yaşanır. Bu dönemden sonra Cumhuriyet'e kadar pek çok sahada dergicilik faaliyetleri görülür. Tüketim kültürüne yönelik dergilerin bu dönem içerisinde ortaya çıktığı söylenebilir. Cumhuriyet döneminde sıkça rastlanan magazin dergileri de ilk kez bu dönemde görülmektedir. Bu dönemde yayın hayatına başlayan *Resimli Perşembe* (1908) ülkemizdeki magazin dergilerinin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Bunun ardından gelen *Musavver Muhît* (1908) ve *Şehbâl* (1909) mecmuaları da magazin tarzı yayın yapan dergiler arasında gösterilmektedir. (Gönenç, 2007: 66) Ayrıca mizah, çocuk ve dinî dergi yayıncılığı bu dönemde artarak devam eder.

Meşrutiyet'ten sonra dergi yayıncılığımız giderek daha kuşatıcı bir hal alır. Bu dönemde yayımlanan dergiler pek çok konuyu içerebilmektedir. *Sırat-ı Müstakîm* (1908), dinî bir dergi olmasına rağmen edebî, içtimaî veya felsefî yazılar da ihtiva etmektedir. Bunun gibi, genel itibarıyla bir sosyoloji dergisi olan *İçtihad* (1904) mecmuası da felsefî, edebî veya dinî yayınlar yapabilmektedir. Türk Bilgi Derneği tarafından yayımlanan *Bilgi Mecmuası* (1913) da tarih, dil, edebiyat, felsefe, din, sosyoloji ve matematik gibi bilim dallarına ilişkin yazıları içermektedir. (Uçman, 2006: 527-528)

Balkan Savaşı yıllarında oluşan millî ve manevî atmosferin neticesinde İstanbul'da kurulan Türkçü dernekler, sanat ve edebiyat dergiciliğimizi de etkilemiş ve bu yüzden dönem içerisinde yayımlanan *Türk Yurdu* (1911), *Genç Kalemler* (1911) ve *Yeni Mecmua* (1917) gibi dergiler Türkçü bir karakter arz etmişlerdir. (Gönenç, 2007: 66)

Savaş yıllarında dergilerin Millî Mücadele yanlısı yayın yaptıkları görülmektedir. Bu dönemde yayımlanan *Büyük Mecmua* (1919), *Ümit* (1919), *Kurtuluş* (1919), *Aydede* (1920), *Aydınlık* (1921) ve *Dergâh* (1921) gibi mecmualar farklı düşünceye sahip olsalar da bu yıllarda Millî Mücadeleden yana bir tavır takınmışlardır. (Gönenç, 2007: 66)

Cumhuriyet dönemine gelindiğinde dergi yayıncılığındaki çeşitlilik daha da artmıştır. Bu dönem içerisinde yayımlanan *Firûze* (1924) ve *Kelebek* (1923) mecmuaları çok sayıdaki aile ve salon dergileri arasında zikredilebilir. Kullanılan görsel malzemeler ve ele alınan meseleler açısından bu ve benzeri dergilerin, modern hayata uyum sağlamada son derece etkili oldukları düşünülmektedir. Yine bu dönem içerisinde yayımlanan ve bir kadın dergisi olan *Süs* (1923) de benzer bir görev üstlenmiştir. Fakat önceki kadın dergilerine nazaran *Süs*'ün edebî yönü de son derece kuvvetlidir.

Bunların yanı sıra millî hassasiyete sahip ve Türk kültür, sanat, edebiyat ve medeniyetine hizmet eden dergilerden söz etmek mümkündür. *Millî Mecmua* (1923), *Anadolu* (1924), *Türkiye*

Turkish Studies

Edebiyat Mecmuası (1923) ve *Darülfünun Edebiyat Fakültesi Mecmuası* (1923) bu dergiler arasında gösterilebilir. Ayrıca *Mihrâb* (1923) mecmuasını da bu dönem içerisinde çıkmış ilmî, felsefî ve edebî bir dergi olarak anmak gerekir.

Çoğu İstanbul menşeli olan bu dergilerin yanı sıra İkinci Meşrutiyet'in ilanının ardından Türkiye'de yerel dergi yayıncılığı da başlar. Bu dönemden sonra oluşan millî havanın neticesinde İstanbul'da kurulan Türk Ocağı Derneği'nin (1912) ülke toprakları içerisinde çok sayıda şube açarak faaliyet alanını genişletmesi ve faaliyetlerinin arasında dergi yayıncılığını da bulundurması, Türkiye'deki yerel dergi yayıncılığında etkili olmuştur. (Kardaş, 2007: 3) Ayrıca çeşitli resmî kuruluşların çıkarmış oldukları dergilerin de Cumhuriyet öncesi yerel dergi yayıncılığımıza büyük bir katkı sağladığını söylemek mümkündür.

Anadolu'nun pek çok vilayetinde matbaaların kurulması da yerel dergi yayıncılığını teşvik etmiştir. Bu teşvik neticesinde yörede bulunan birkaç sanatkar, bir araya gelerek dergi çıkarmaya teşebbüs edebilmiştir. Kişisel çabalar sonucu ortaya çıkan bu tip yerel dergilere *Çağlayan* mecmuası örnek gösterilebilir. *Çağlayan* mecmuası Orhan Şaik Gökyay ile Esat Âdil [Müstacplıoğlu]'in kişisel gayretleri sonucu yayımlanmıştır.

Dergiler, yayın yaptıkları saha ile ilgili, çıktıkları dönemin fihristi niteliğinde sayılan yayın organlarıdır. Bundan dolayı dergiler üzerinde çok sayıda araştırma inceleme çalışması yapılmıştır. Türkiye'de basın-yayın işleri genel itibarıyla İstanbul merkezli yapıldığı için daha çok İstanbul'da çıkan dergiler üzerinde durulmuş, taşrada çıkan dergiler ise yeterince incelenmemiştir. Fakat taşrada çıkmış bazı dergiler de gerek yazar kadrosu, gerek mesul müdürlerinin edebiyatımızda yer edinmiş önemli şahsiyetler olması ve ele alınan meseleler açısından söz konusu İstanbul menşeli dergilerin yayın kalitesini yakalamıştır. Bu yüzden bu tür dergilerin incelenmesi büyük önem arz etmektedir. İzmir'de Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun *Fikirler*, Sivas'ta Eflatun Cem Güney'in *Duygu ve Düşünce*, Erzurum'da Şevket Süreyya Aydemir'in *Şen Yayla*, Diyarbakır'da Ziya Gökalp'in *Küçük Mecmua*, Balıkesir'de Esat Âdil [Müscaplıoğlu]'in *Irmak* ve yine Balıkesir'de Orhan Şaik Gökyay'ın çıkardığı *Çağlayan* mecmuası bu dergiler arasında zikredilebilir.

1. Çağlayan Mecmuası

a. Şekil Özellikleri

Orhan Şaik Gökyay'ın Balıkesir'de çıkarmış olduğu *Çağlayan* mecmuası, 20 Teşrîn-i Evvel 1341(Ekim 1925)'den 15 Mayıs 1926'ya kadar toplam 15 sayı çıkmış olan Arap harfli bir dergidir. Derginin çeşitli kütüphanelerde bulunan on beş sayısı mevcuttur. Her on beş günde bir yayımlanan derginin kapağında 'Edebî, İlmî Mecmua' ibaresi yer almaktadır. Arka ve ön kapak dışında on altı sayfadan oluşan dergi, Balıkesir Karesi Matbaası'nda saman kâğıdına basılmıştır.

Derginin Atatürk Üniversitesi, Merkez Kütüphanesi Seyfettin Özege Nadide Eserler Salonu'nda 1-10, 13-15; Milli Kütüphane'de 1-15 ve İstanbul'daki Hakkı Tarık Us Kütüphanesi'nde 1-10, 13-15; İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda ise 1-15 sayıları mevcuttur.

b. Fikir ve Sanat Anlayışı

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde çıkan edebiyat dergileri içerisinde *Çağlayan* mecmuası, mesul müdürünün Orhan Şaik Gökyay olması ve dergide meşhur şahsiyetlerin, dönemin edebî anlayışını gösteren çeşitli yazılar yayımlamaları açısından son derece önem arz eden bir sanat ve edebiyat dergisidir.

Çağlayan mecmuasındaki yazıların yayımlanmasında temel ölçü *güzelliktir*. Nitekim derginin 20 Teşrîn-i Evvel 1341 tarihinde yayımlanan ilk sayısında bulunan "Çağlayan Niçin

Çıkıyor?” başlıklı çıkış yazısında bu hususiyete vurgu yapılarak şöyle denilir: “Biz edebiyatta zevk-i selimi miyar addedenlerdeniz. Güzel olduktan sonra nazarımızda en eski veya yeni tarzda olmasının ehemmiyeti yoktur. Elverir ki millî zevki terennüm etsin!” Burada dikkat edilirse özellikle iki nokta üzerinde durulmaktadır: Bunlardan biri ‘zevk-i selim’, diğeri ise ‘millîlik’tir.

Çağlayan mecmuasında ortaya konan makalelerden ve çıkış yazısından derginin Millî Edebiyata yakın bir çizgiyi takip ettiğini söylemek mümkündür. Bunun yanı sıra dergide Eski ve Yeni Türk Edebiyatı ile Batı Edebiyatına yönelik pek çok şiir, makale ve deneme ile Doğu ve Batı edebiyatlarından çevirilerin yer alması derginin Türk Edebiyatına bütüncül bir açıdan baktığını göstermektedir.

Derginin bu kuşatıcı yaklaşımını Rûhî Nâci [Sağdıç]’nin “Halk Edebiyatı Münâkaşası” başlıklı makalesinde de görmek mümkündür. 1 Mart 1926 tarihli 10. sayıda yayımlanan söz konusu makalede dönemin güncel bir meselesi olan Halk Edebiyatı münakaşalarının Eski Edebiyat ve Yeni Edebiyat çekişmesine döndüğünü ve bu münakaşaların hakkaniyet ölçülerinde yapılmadığını belirten yazara göre Dîvân Edebiyatı, birtakım sosyal ve siyasal sebeplerden dolayı zorunlu olarak Arap ve Fars edebiyatına benzer bir şekil almıştır.

“Anadolu Türklerinin devlet idaresi kurduktan sonra -dinî ve idarî temsilat sebebiyle- içtimaî hüviyetleri o şerâitle teşekkül ettiğine göre, onlardan böyle bir edebiyatın miras kalması pek tabiidir. Bir kütle-i beşeriyenin içtimaiyatını eş’arı, edebiyatı göstermez mi... Şu halde şecere-i mevcûdiyetimize aşıl原因an o hüviyet-i içtimaiyeden ne çeşit meyve beklenir? Elbette bize miras kalan şu edebiyat gibi!... Başka türlüsü gayr-ı tabii olurdu.” (Sağdıç, 1926: 2)

Dîvân Edebiyatının dilinin ağır olduğunu ve mevzularının da millî olmadığını kabul eden Rûhî Nâci’ye göre buradan hareketle bu edebiyatın “Kapı Kulu Edebiyatı” veya “Zümre Edebiyatı” gibi sıfatlarla tezyif edilmesi doğru değildir.

Makalenin devamında Halk Edebiyatı hakkındaki düşüncelerini açıklayan yazar, Halk Edebiyatının, değeri yeterince anlaşılammış bir edebiyat olduğunu ifade etmektedir.

Makalenin sonunda vezin meselesine de değinen yazar, hece-aruz tartışmalarının da aynı minval üzerinde yürüdüğünü belirttikten sonra esasında Türk milletinin aruz veznine kabiliyeti bulunduğunu ve bundan dolayı bu vezni gayr-ı millî addetmenin de hatalı olduğunu ifade eder.

Rûhî Nâci [Sağdıç], derginin 15 Kânûn-ı Evvel 1341 tarihli 5. sayısında yayımladığı “Üslûba Dair” başlıklı makalesinde ise edebiyatımızın millî olması gerektiğini üslûp zemininde ifade etmeye çalışır. Bu makalede gerek Dîvân edebiyatının, gerek Yeni Türk Edebiyatının üslûp noktasında taklitten öteye gidemediğini belirten Rûhî Nâci’ye göre başka milletlerin edebiyatlarından ancak edebiyat bilimi noktasında yararlanılabilir.

“Biz edebiyatımızı başka lisanlardan, başka milletlerden alamayız.. Ancak alabileceğimiz, daha doğrusu, almamız lazım gelen bir şey varsa “ilm-i edebiyat”tır. Erbâbı takdir eder, ki “edebiyat”ı işleyen bizzat millettir. Onu adese-i tahlil altından geçirip mazbut bazı kavâitler dairesinde tasnif ve mukâyese etmek de (ilm)in vazifesidir. İlim ise münhasıran ve müstakilen hiç kimsenin, hiçbir milletin malı değildir, (...)” (Sağdıç, 1341: 2)

Rûhî Nâci, makalenin devamında dönem içerisinde edebiyat biliminin alınacağı adres olarak ise Batı’yı işaret eder.

Dönemin millî kültür ve edebiyatı ortaya çıkarma ve zenginleştirmeye yönelik yapısı dönem içerisinde yayımlanan dergileri halk edebiyatı ve kültürüne yönelik yayın yapmaya yöneltmiştir. Bu yöneliş, Çağlayan mecmuasına da yansımış ve dergide halk şiiri tarzında şiirlerin yanı sıra bu sahaya ilişkin makaleler de yer almıştır. Nitekim bu makalelerden birisi Rûhî Nâci’nin

yukarıda bahsi geçen makalesidir. Bunun dışında konuya ilişkin iki makale daha yayımlanmıştır ki bunların biri, Gazâlî'nin "Türklerin İlk Şairleri", diğeri de Nurettin İbrahim'in "Anadolu'da Halk Şiirleri" başlıklı makalelerdir.

Nurettin İbrahim, adı geçen makalesinde Rûhî Nâci'nin eleştirdiği tavrı takınarak meseleyi Dîvân Edebiyatı ve Halk Edebiyatı çekişmesine dönüştürür. Halk şiirlerinin millî ve samimi duyguları terennüm ettiğini belirten yazar, "*O zamanlar saray saltanatı etrafında meddahlık eden şairler himâyekârlarına raki, şarap sermesti(si)yle şehvânî şiirlerden başka ne yazdılar.*" (Nurettin İbrahim, 1926: 7) diyerek Dîvân şairlerinin halktan uzak olduğunu ifade eder.

Gazâlî'nin 15 Nisan 1926 tarihli 13. sayıda kaleme aldığı kısa makalede ise Türklerin ilk şairleri olan kaman, şaman, ozan ve baksılar ile bunların toplum içerisindeki yeri ve önemi üzerinde durulur.

Dönem içerisinde sıkça işlenen alfabe meselesi *Çağlayan* mecmuasında da tartışılma zemini bulur. Konu ile ilgili olarak derginin 1 Mayıs 1926 tarihli 14. sayısında "Latin Harflerine Dair" başlığı ile bir makale yayımlayan Avram Galanti¹, dönemi içerisinde aykırı bir duruş sergileyerek alfabe değişikliğinin ilmî, edebî, siyasî ve içtimaî pek çok zararının olacağını belirtir. *Akşam* gazetesinden iktibas olan söz konusu makalesinde Galanti, meseleyi ilkin burada yayımladığı bir makale ile ele alır. Galanti'nin bu makaledeki görüşlerine Falih Rıfki Atay da *Millet* gazetesinde yayımladığı bir makale ile itiraz eder. Bunun üzerine Galanti, yine *Akşam* gazetesinde yayımladığı başka bir makalesinde Falih Rıfki'nin buradaki itirazlarına cevap verir. Galanti, makalesine kendisinin Arap alfabesi taraftarı, Falih Rıfki'nin ise Latin alfabesi taraftarı olduğunu belirterek başlar.

Falih Rıfki'ya itirazlarını sekiz maddede toplayan Galanti, ilk olarak meseleyi bilim dili noktasında ele alarak "*Hâl-i hazırda Türkçemiz, tâbirât ve ıstilahât-ı ilmiye vücûda getirmek kabiliyetinden mahrûmdur. Bu kabiliyeti veriniz yahut bu kabiliyeti meydana getirebilen anâsır sisteminin ana hatlarını gösteriniz, o zaman haklı olursunuz. Bu olmadığı takdirde, Türkçe tâbirât ve ıstilahât-ı ilmiyenin hiç olmazsa yüzde seksenini, Arapça ve Acemceden almak mecburiyetindedir.*" (Galanti, 1926: 12) der. Görüldüğü gibi Türkçenin bir bilim dili olmadığını ve Türk biliminin birtakım terimleri ifade etmek için Arapça ve Farsçaya muhtaç olduğunu belirten Galanti, ikinci maddede terim sorununun sebepleri üzerinde durur.

Falih Rıfki'nin kimsenin Arapça ve Farsça ilmî terimleri dilden çıkarmak gibi bir niyetinin olmadığı şeklindeki itirazını değerlendiren Galanti, bu itirazın Latin harflerine geçişle beraber boş bir itiraz olacağını ifade etmeye çalışır. Latin harfleri taraftarlarının *tasavvutlu* (fonetik) bir alfabe istediklerini hatırlatarak bu itiraza cevap veren Galanti'ye göre böyle bir alfabenin istenmesi alfabeden peltek se (ث), hı (خ), zal (ذ), sad (ص), dat (ض), ayın (ع) ve hemze (ء) harflerini çıkarmak anlamına gelmektedir ki bu da bu harfleri içeren pek çok terimin ifade edilememesi sorununu doğuracaktır. Şöyle der, yazar:

"*O halde, bu dokuz harften biri yahut ikisiyle yazılmış yahut yazılması zarurî olan Arapça kelimeleri, nasıl ifade edebileceksiniz? Her lisanda, iştikak vasıtasıyla yapılan kelimelerin adedinin binlere bâliğ olduğu malumunuzdur. Bu kelimelerin cezrleri bilinmezse, yapılacak yeni kelimelerin mânâlarını, iştikak esaslarının fıkdanından dolayı, ayrı ayrı hatırda tutmak lazımdır ki bu da zihni lüzumsuz yere zorlamak demektir. Hâlbuki iştikak esasları dairesinde yapılan kelimeleri hatırda tutmak, kolaydır.*" (Galanti, 1926: 12)

¹ Bkz. Ömer Faruk Huyugüzel, *İzmir Fikir ve Sanat Adamları (1850-1950)*, Kültür Bakanlığı Yayınları, 2000 Ankara, s. 79

Meseleye kültür ve edebiyat noktasında da bakan Galanti, “*Yeni nesil, 1300 senelik edebiyatından, tarihinden, ilmî ve fikrî mazisinden haberdar olmayacaktır.*” (Galanti, 1926: 12) diyerek Latin harflerine geçişin, mâzi ile ilişkiyi koparacağını belirtir. Ona göre eslafın eserleri Latinize edilse dahi alfabeden söz konusu harflerin çıkarılması, bu eserlerin sonraki kuşaklarca anlaşılmasında birtakım sorunlar doğuracaktır.

Makalenin devamında meselenin iktisadî yönüne de değinen Galanti, “*Şimdi memleketin iktisâdiyatının millî ellere geçmesi için sarf-ı gayret edildiğinden, tüccara istismar vesâiti vermek lazımdır. Mısır, Suriye, Filistin, Irak, Acemistan ile ticaret münâsebetimizin inkişâfına yardım eden avâmilden biri lisândır. Bu memleketlerin ahâlisiyle ticaret muhâberesini temin eden Arapça ve Acemce lisân kolaylıkları hazır iken, ne için bundan istiğna edelim?!*” (Galanti, 1926: 13) diyerek Latin alfabesine geçiş ile birlikte Doğu milletleri ile ticarî ilişkilerin kesileceğini ve bundan dolayı ekonomik sıkıntılarının yaşanabileceğini ifade eder.

Latin alfabesine geçişin neticesinde Şark dünyası ile yaşanacak irtibatsızlığın sadece iktisadî sahada kalmayarak siyasî ve içtimaî sahaya da yansıtacağını belirten yazar şöyle der: “*Arap harfleriyle Arap ve Acem lisanlarından aldığımız tâbirât ve ıstilahâtın istimâli ve Türk ilminin, Arap ve Acem ilimlerine tefevvuku yüzünden, Türk dârülfünûnunun Arap ve Acem milletlerinin irfan ve harsı üzerine icrâ-yı te’sir edeceği bedihîdir ki bu te’sir teveccühün tekvînine yarar. Bunu meydana getirecek herhalde Latin harfleri değildir.*” (Galanti, 1926: 13)

Makalenin sonunda Arap harflerinin gelişmeye engel olmadığını belirten yazar, iyi öğretmenler yetiştirmek, iyi elifbalar hazırlamak suretiyle eğitime yapılacak birtakım yatırımlar neticesinde Arap harflerine atfedilen zorluğun ortadan kalkacağını ifade eder.

Dergide alfabe konusuna ilişkin görüş beyan edenlerden biri de Kâzım Nâmi [Duru]’dır. Yazar, Türkçe ile ilgili makalesinde Türkçenin zor bir dil olmadığını ifade ettikten sonra sözü alfabe meselesine getirir. Meseleyi Türkçe açısından değerlendiren yazar, “*Bir kere yazı, adeta hiyeroglif yahut (sinoğrafi) gibi bir şeydir. Latin harflerini millî vicdana muvâfık bulmayanlar, Türkçeyi munfasıl Arap harfleriyle yazmak cihetini iltizam ediyorlar. Sanki munfasıl harfler, tılsım hususunu haizdir. Yahut hokkabaz çomağına benzerler.*” (Duru, 1926: 2) diyerek alfabenin Arap veya Latin harfli olmasının bu noktada herhangi bir ehemmiyetinin olmadığını ifade eder.

Çağlayan mecmuası, dönem içerisinde tartışılan edebî meselelerin yanı sıra yayımlanan eserlere de uzak kalmaz ve dergide bu eserlere yönelik kısa inceleme yazıları kaleme alınır. Halide Edip’in 1926 yılında kitap halinde basılan *Vurun Kahpeye* isimli romanı bu dönemde yayımlanan pek çok dergi ve gazetede olduğu gibi Çağlayan mecmuasında da incelenme fırsatı bulur. Derginin 15 Nisan 1926 tarihli sayısında, Mansur Tekin tarafından kaleme alınan makalede öncelikle romanın başkişisi Aliye karakteri üzerinde durulur. Aliye için, “*Seyyaremizin fâni mahlûklarına hiç benzemiyor.*” (Mansur Tekin, 1926: 7) diyen yazara göre ideal bir tip olan Aliye gibi insanlara gerçek hayatta rastlanmaz.

Çağlayan mecmuası, serlevhasındaki “Edebî, ilmî mecmua” ibaresine uygun olarak sanat ve edebiyat dışı sahalarda da çeşitli yayınlar yapmıştır. Bu alanlardan biri eğitimidir. Aslında eğitim konusu sadece Çağlayan’ın değil, dönem içerisinde yayımlanan çoğu derginin sıkça yayınladığı bir alandır. Nitekim Çağlayan mecmuası, ülke gündemini meşgul eden bu meseleye de uzak kalmaz ve *Talimi Tercümeler* üst başlığı ile Batı dillerinden eğitime ilişkin üç adet tercüme ile bir adet de telif makale yayımlar. Tercüme yazılarında dönemin ve sonraki dönemlerin özgüveni yüksek ve özgürlüğüne düşkün bireylerinin temellerinin atıldığı düşünülmektedir. Bu yazıların ana fikri “serbestiyet” kelimesinde ortaya çıkar. Nitekim dergide konuya ilişkin yayımlanan ilk yazıda bu kelime, yazının başlığında yer alır. Söz konusu makalenin yazarı Mis de Lisa, “Çocuğu Serbest Bırakınız!” isimli bu kısa yazısında öğrenciler arasında gerek zeka, gerekse mizaç bakımından

birtakım farklar olduğunu ve bundan dolayı eğitim ve öğretimlerinin pek çok müşkülü barındırdığını ifade eder. Mizaç farkları bulunan öğrencilere tek tip eğitim ve öğretim uygulamanın hatalı olduğunu belirten yazar, çözümü çocuğun serbest bırakılmasında bulur. Ona göre montessori okulları bu konuda örnek teşkil etmektedir. *“Bundan sonra (Montesori) dershânelerinde yapılan şeylerden ilham almak lazımdır, orada çocuk sade kendi işini kendi intihâb etmekte serbest olmaz, belki o işe istediği gibi çalışmakta yani vazifesini arzusuna göre yapmakta dahi serbesttir.”* (Lisa, 1341: 15)

Konuya ilişkin ikinci yazı ise Revoped Dagojik imzasını taşımaktadır. Bu yazıda bir öğretmenin, çocuk veya öğrenci eğitiminde yapması gereken davranışları on madde ile özetleyen yazara göre öğretmen şu hususlara dikkat etmelidir. 1. Çocuğun okula gelmesini sağlamak, 2. Çocuğun sağlığına ve temizliğine dikkat etmek, 3. Çocuğa okumayı öğretmek, 4. Çocuğun iradesini ortaya koymasına imkân vermek, 5. Çocuğu kitaplara boğmamak, 6. Çocuğun aldığı ders sayısını en düşük seviyede tutmak, 7. Çocuğun tabiatı tanınması ve sevmesi için gezinti dersleri yapmak, 8. Eğitimi bölgenin çeşitli koşullarına uygun hale getirmek, 9. Ahlak derslerine ehemmiyet vermek, 10. Ahlak derslerini bizzat tatbik etmek. (Dagojik, 1926: 10-11)

Yukarıda ifade edilen serbestiyet hususu, burada net bir şekilde ifade edilmese de dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci maddelere bakıldığında çocuğun kendi iradesini ortaya koymasına fırsat vererek bireyleşmesinin amaçlandığı görülmektedir.

Eğitim ile alakalı üçüncü yazıda ise bu iki yazıdan oldukça farklı görüşler belirtilir. Bu yazının merkezinde de serbestiyet olmakla beraber burada yazar, Batı tarzı eğitimin öğrencilere sağladığı bu serbestiyeti zararlı bulur. Elizabet Havkin imzasını taşıyan bu yazı, esas itibariyle Rabindranath Tagore'nin eğitim anlayışını incelemek üzere kaleme alındığı için genel itibariyle bu konu üzerinde durulur. Fakat yazının sonunda Tagore'nin uyguladığı eğitim ile Batı eğitim sistemi karşılaştırılarak Tagore'un sistemi daha uygun bulunur. Burada, *““Tagore” mektebin hayata bir medhâl olması lazım geldiği itikadındadır.”* (Havkin, 1926: 2) diyen yazarın verdiği bilgiye göre Tagore'nin eğitim felsefesi, *“doğada eğitim”, “hayat boyu eğitim”* ya da *“sevgi eğitimi”* gibi ifadelerde zemin bulur.

“Mektep ilim öğretmekle iktifa etmemeli, belki ferdi sair mahlûkât ile hem-âhenk kılmak çaresini aramalıdır; buna bir ‘te’âtuf terbiyesi’ denilebilir, bunu ise mektep bilmiyor; yahut insanı tabiata bağlayan alâkayı kesmekle ona muhâlefet ediyor. Çocuğa bir sürü ma'lumat vermek için dünyadan mahrum bırakılıyor. Coğrafya öğretmek için topraktan mahrum ediliyor.” (Havkin, 1926: 2)

Buradaki ifadelerden anlaşıldığı üzere Tagore, kuru malumatçılıktan uzak, tabiat veya hayat içerisinde verilecek bir eğitim sistemini önermektedir. Tagore'nin, öğrencileri dört duvar arasına hapsederek onlara sayısız malumat vermekte herhangi bir fayda görmediğini aktaran yazara göre bu sebepten dolayı Tagore, *“Çocukta şuursuz zihniyet şuurlu mefkûreden daha faaldir, en ehemmiyetli derslerimizden birçoğunu şuursuzlukla öğreniyoruz. Şuursuzluk vasıtasıyla ki gelip geçen sayısız nesillerin tecrübeleri fitratımızda hulûl etmiştir.”* (Havkin, 1926: 2-3) diyerek *“bilmeme”*yi *“bilmek”*ten daha çok önemsemektedir.

Tagore'nin eğitim sisteminin temelinde fikir hürriyetinin bulunduğunu belirten yazara göre Tagore'nin çocuğa sağladığı hürriyet ile Batı eğitim sisteminin sağladığı hürriyet birbirinden çok farklıdır. Eğitimin sadece kafayı değil, kalbi de terbiye etmesi gerektiğini belirten yazara göre Tagore, çocuğa fikir hürriyeti sağlarken onun manevî eğitimini de ihmal etmez. Yazarın şu son cümleleri, günümüz eğitim sisteminin de temel sorununu ortaya koyması açısından son derece ilginçtir.

Turkish Studies

“İnsan denilen mahlûk tamamıyla zihin mahlûku değildir, kalp, irade mahlûkudur da. Hâlbuki insanlığı tamamlayan bu iki kuvve itimatlılık yüzünden bizim çocuklarımızda -yani Avrupa çocuklarında- zararlaşıyor. “Tagore” bize bunu hatırlatıyor, Allah ile tabiat gibi iki büyük gâyeyi hazfetmekle terbiyevî vasıtalarımızı fitrileştirdiğimizi bize gösteriyor. Hata ile bâtul ile çarpışmak bahanesiyle Allah’ı mekteplerimizden çıkardık; vicdan yerine, ilim fikriyle nâhak yere karıştırdığımız dinsizliği koyduk, çocuğu hürriyete bâil ettiğimize inanıyoruz, hâlbuki onu fakirleştirdik.” (Havkin, 1926: 3)

Dergide yayımlanan eğitim yazıları tercümelerle sınırlı kalmaz. Feridun Hikmet imzasıyla “Hayat ve Mektepler” başlığı altında yayımlanan makalede öne sürülen görüşlerin özellikle ilk iki tercüme yazısı ile paralellik arz ettiği görülür. Bu makalede Batı tarzı eğitim sisteminin takip edilmesini son derece yerinde bulan yazar, bu sayede “Kuru malumat ile mücehhez cansız, âtul bir kitle yerine âteşin mefkûreli, hür, milliyetperver, fedâkâr bir neslin yetiştiği görülüyor.” (Feridun Hikmet, 1341: 2) der.

Eğitim sistemlerinin tercihinde zaman zaman siyasî ve ideolojik kaygıların belirleyici olduğu bilinmektedir. Bu makalede Batı eğitim sisteminin hararetli bir savunucusu gibi görünen Feridun Hikmet de makalenin devamında eğitim sistemini siyasî ve ideolojik bir zemine taşıyarak şöyle der:

“Dünnün mektepleri, dünnün terbiyesi ruhsuz, beceriksiz, mahcup çocukları terbiyede bir ideal olarak kabul ediyordu. Mamefih terbiye cemiyetinin bir müessesesi ve mahsûlü olduğu için bu tarz telakkîyi ma’kûl görmek icâb eder. İstibdâdın, sultanların hâkim olduğu menhûs bir devirde elbet matlub olan bu cins insanlardı. Her şeye boyun eğecek, âciz, izzet-i neftsen mahrûm kitleler üzerinde keyfî bir idâre sürmek sultanlar devrinin şî’ârıdır. Hâlbuki Türk milleti bugün kendi mukadderâtına hâkimdir. Millî hâkimiyetini kiskanç ve hassas bir asabiyetle muhâfaza edecektir.” (Feridun Hikmet, 1341: 2-3)

Burada yazarın, eğitim sistemini Osmanlı ile Cumhuriyet rejiminin çekişme sahasına taşıması bir yana, makalenin devamında “Amerika’nın ve Avrupa’nın bazı tecrübe mekteplerinde tatbik edilerek muvaffakiyetli neticeler veren usûller bizim mekteplerimize de bir an evvel dâhil olmalıdır.” (Feridun Hikmet, 1341: 3) diyerek tam da Elizabet Havkin’in yukarıda alıntılanan bölümde eleştirdiği tavrı takınması gözden kaçmamalıdır.

Çağlayan’ın edebiyat dışında yayım yaptığı diğer alanlar ise felsefe ve sosyolojidir. Dergide Haydar Mehmet imzasını taşıyan felsefe-sosyoloji karışımı iki makale ile Gazâlî imzasını taşıyan felsefe ağırlıklı deneme tarzında kısa bir yazı yayımlanmıştır. Bu üç yazı da çeşitli açılardan son derece ilginç görüşler ihtiva etmekle beraber bunların, temel olarak birbirlerine zıt paradigmaları yansıttıkları söylenebilir.

“Felsefe Âlemine Bir Nazar” ile “Determinizm ve Hürriyet” adı altında iki makaleye imza atan Haydar Mehmet, her iki makalesinde de genel itibarıyla Determinizm eleştirisi yapmaya çalışır. “Felsefe Âlemine Bir Nazar” isimli makalesinde Klasik Felsefenin kısa bir özetini Platon ve Aristo üzerinden yaptıktan sonra Aydınlanma Felsefesi’nden hareketle felsefenin, toplum ve toplumbilim üzerindeki etkilerinden bahseden yazar, “Hikemî-kimyevî kanunlara mukabil müstakil bir kuvve-i hayatiyenin kabulüdür ki bugünkü içtimaiyatın üssü’l esasını teşkil etmiştir.” (Haydar Mehmet, 1926: 12) diyerek determinist toplumbilimin ortaya koyduğu görüşlerin artık iflas etmiş olduğunu ifade etmeye çalışır. Ona göre determinist toplumbilimin göz ardı ettiği deneyle gözlenemeyen ya da “müte’al” veya manevî hususlar mevcut toplumbiliminin esasını teşkil etmektedir. Yazar şöyle der: “Silsile-i hayvanâtta temâdi kanûnlarını kabul etmeyen hayatiyât âlimi (Grasse) insanların hayvanlardan ayrı, müteferrik ve müte’al bir cemiyet te’sis ettiklerini akl-ı

selime, ilme, tecrübeye istinat ederek ispat için deliller ikâme ederken içtimaiyât ilminin temellerini attıyordu.” (Haydar Mehmet, 1926: 12)

Makalenin sonunda toplumbilim alanında görülen bu paradigma değişikliğinin toplum psikolojisi gibi bir alanı yarattığını ve bu değişikliğin fen bilimlerinde de görüldüğünü ifade eden Haydar Mehmet, “Determinizm ve Hürriyet” isimli makalesinde de benzer görüşler ortaya koyar.

“*“Düalizmi” kabul eden: Rûhun ayrı, maddenin ayrı kanûnlara tâbi olduğunu iddia eden “Durkhaym”ın nokta-i nazarı bugünkü merdivenli cemiyeti doğurdu. Vaktiyle parmaklarının ucunda küreyi çeviren mihverini değiştirecek iktidarda olan kahramanlar: Kâinata hak veren dünyanın üç kıtasında hükmeden insanlar; din ile ilmin her ikisinin de faraziyelere istinat ettiğini iddia ederek ilmin insaniyete saçtığı feyzi, nûru, şifayı görmek istemeyen (Durkhaym)ın mezarından bugün atalarının topraklarını dileniyorlar.*” (Haydar Mehmet, 1926: 12)

Makalenin devamında “*Muayyen sebeplerin muayyen neticeler husûle getireceği şüphesiz ki: inkâr olunamaz bir hakikattir: mefkûrenin bizzat mevcûdiyeti ve düşünen bir cevherin “apriori” kabulünden sonra amenna.*” (Haydar Mehmet, 1926: 13) diyen Haydar Mehmet, burada Determinizmin artık iflas etmiş olduğunu ifade etmeye çalışır. Ona göre bu felsefenin etkisinde meydana gelen Hegelci tedrici toplum teorisi ile Durkheimcı pozitivist toplum teorisi de geçerliliğini yitirmiştir. Bunun yanı sıra bu ifadelerden onun, Evrim Teorisi’ne karşı olduğu da anlaşılmaktadır.

Gazâlî ise “Kâinata Tekâmül Aşkı” isimli makalesinde Evrim Teorisi’ne uygun görüşler ortaya koyar. Burada kâinattaki her şeyin tekâmüle eğilimli olduğunu belirten Gazâlî, sözü reenkarnasyona getirerek şöyle der:

“*İşte anlaşılıyor ki evvelâ ecsâm-ı câmideden iken nâmî olmak sonra, nâmîlikten ölüp hayvan zuhûr etmek; hayvanlıktan insaniyete, insanlıktan âlem-i melekûta karışmak; en sonra, henüz anlayamadığımız ve anlamaktan da pek uzak bulunduğumuz rûhanî sıfat iktisâb etmek keyfiyetlerini biraz düşündüğümüz takdirde her şeyde bir gâye, her zerrede bir aşk-ı tekâmül, bir şu’ur olduğunu teslim mecburiyeti karşısında kalırız.*” (Gazâlî, 1341: 4)

Bu fikirlerin kimilerince bir safsata olarak görülebileceğini belirten Gazâlî’ye göre kâinattaki tekâmül eğilimi o kadar belirgindir ki bu kişiler bile bu düşüncesini ifade ederken tereddüt geçirebileceklerdir.

Çağlayan mecmuasının fikir ve sanat anlayışına dair son olarak şunu söylemek gerekir: Gerek Doğu, gerek Batı edebiyatlarına ilişkin yazılar yayımlayan Çağlayan mecmuasının bu yönüyle de son derece kuşatıcı bir dergi olduğunu söylemek mümkündür. Fakat derginin bu iki edebiyatla ilişkisinin niteliğinde önemli bir fark vardır. Dergi, Batı edebiyatıyla ilişkisini bu edebiyattan çeşitli çeviriler ve telif makalelerle ortaya koyarken, Doğu edebiyatları ile ilişkisini ise genel itibarıyla şiir çevirileri yoluyla sürdürmüştür. Örneğin Esat Hilmi, Jean Jacques Rousseau ile ilgili seri makalelerinde sanatçının hayatına, mizacına, eserlerine ve felsefesine ilişkin genel değerlendirmeler yaparken Ali Şevket [Bilgin] Fransız Edebiyatını, Asım İsmet [Kültür] ise Rus Edebiyatını inceler. Buna karşın derginin Doğu edebiyatları ile ilişkisi “Edebiyat-ı Arabiyeden Bercesterler” üst başlığı ile Züheyr bin Ka’b, Ebu’l-A’lâ El-Ma’arrî ve İbn Zerrik Kâtib-i Bağdadî ile Ömer Hayyam’dan yapılan tercümelemlerle sınırlı kalır. Bu durumu, Batılılaşma dönemi Türk edebiyatının genel seyrine uygun bir durum olarak değerlendirmek mümkündür.

c. Yazar Kadrosu

Dergide mütemadiyen yazıları yayımlanan yazarlar arasında Orhan Şaik [Gökyay], Esat Âdil [Müstecaplıoğlu], Sabahattin Ali, Arif Nihat [Asya], Tokadizade Şekip, Rûhî Nâcî [Sağdıç] ve Rıfat Ahmet [Moralı] gibi Cumhuriyet döneminin önemli şair ve yazarları gösterilebilir. Ayrıca,

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1 Winter 2013

gönümüzde isimleri pek bilinmese de Mansur Tekin, Gazâlî, Mustafa Şevket, Ziyâettin Emin, Esat Hilmi, Muharrem Hasbi, Nüzhet Şükrü, Refik Fikret, Ferruh Niyâzi ve Hamdi Ali de çok sayıda yazısı yayımlandığı için derginin daimî yazarları arasında görülmektedir. Bunların yanı sıra Ali Ekrem [Bolayır], Faik Ali [Ozansoy], Ekrem Yâver, Kemal Edip [Kürkçüoğlu], Mehmet Akif [Ersoy] (sadece iktibaslar yolu ile), Kâzım Nâmi [Duru], Burhan Arpad, Ali Şevket [Bilgin], Âsım İsmet [Kültür] ve Ziya Gökalp gibi meşhur şahsiyetler de birkaç yazı ile dergiye destek vermiştir.

Derginin mesul müdürü olan Orhan Şâik [Gökyay]'ın dergide *Orhan Şâik* imzasıyla 14 tane şiiri yayımlanmıştır. Bu şiirlerin isimleri şöyledir: *Gurûr*, *Beyân-ı Aşk*, *Canân Kasrında Sabah*, *Mücrim Güzellere*, *Karşı Karşıya*, *Kervan*, *Sevdam Can Verirken*, *Duydum Ki*, *Dilsiz Gönül*, *Bir Esmer Güzeline*, *Yanar Dağ*, *Şarâb-ı Subh*, *Hitâb*, *Gurbet Acısı*.

Bu 14 şiirin yanı sıra *Meçhûl* imzasıyla *Hicve Misal*, *Medhe Misal* ve *Gazel* başlıklı üç şiir, *Cevriye Nâlân* imzasıyla *Ölü* isimli bir şiir, *Birisi*² imzasıyla *Gazel* başlıklı bir şiir, *Meserret* imzasıyla *Sakarya* başlıklı bir şiir, *E(lif)* imzasıyla bir adet kıt'a, *E(lif) Ş.* imzasıyla iki adet kıt'a ve *Mezaristan* başlıklı bir şiir, *Nurbânu* imzasıyla *Gönlümün Sesi* isimli bir şiir, *Muallâ* imzasıyla *Akşam Sisi* başlıklı bir şiir ve son olarak *Bir Şiirden* başlığı ile imzasız bir başka şiiri yayımlanmıştır. (Kut, 1989:25-30) Bu şiirlerin yanı sıra sanatçının, *Gönül Kızı* imzasıyla da 15 adet mensûresi dergide yer almıştır. Şairin bu şiirleri ve sonraki dönemlerde çeşitli dergilerde yayımlanmış pek çok şiiri ne yazık ki henüz bütünüyle bir araya getirilmemiştir. Gerçi Anadolu Sanat Yayınları ve Kültür Bakanlığı Yayınları şairin, vatana ilişkin şiirlerini *Bu Vatan Kimin?* ismi ile yayımlamıştır, fakat bu eser, şairin bütün şiirlerini kapsamamaktadır. Bu kitapta yukarıda ismi zikredilenlerin arasında *Beyân-ı Aşk*, *Duydum Ki*, *Hitâb* ve *Gurbet Acısı* adlı dört eserinin dışındaki şiirler ile Günay Kut'un liste halinde verdiği 61 şiirden 20'si yer almamıştır. (Kut, 1989:25-30) Buna karşın burada yer alan 13 şiir ise Günay Kut'un listesinde bulunmamaktadır. Bu 13 şiirin, eserin hazırlanmasından sonra yayımlandığı ya da yazıldığı düşünülebilir. Şairin, dergide yayımlanan söz konusu şiirleri ile ilgili detaylı bilgiler çalışmanın fihrist bölümünde bulunmaktadır.

Dergide yer alan diğer bir önemli şahsiyet Sabahattin Ali'dir. *Çağlayan* mecmuasında on tane şiiri yayımlanmış olan sanatçının buradaki şiirlerinin isimleri şöyledir: *Şarkı*, *Mey*, *Nedâmet*, *Bir Sevgi İstiyorum*, *Koşma*, *Acaba*, *Ne Kazandık*, *Aşk Başlangıcı*, *Gazel Naziresi* ve *İlk Beyaz Saç*. Bunların yanı sıra 15 Kânun-i Sâni 1926 tarihli sayıda *Ali Selahaddin* imzasıyla bir *Gazel* de vardır ki bu şiir de Sabahattin Ali'ye aittir.³ Mehmet Narlı da bu şiirin Sabahattin Ali'ye ait olduğu kanısındadır. (Narlı, 2004: 127-137) Burada hemen şunu da ifade etmek gerekir ki dergide şiirlerini *Sabahaddin* ve *Sabahaddin Ali* imzaları ile yayımlayan sanatçının bütün şiirlerinin toplandığı Atilla

² Günay Kut, Orhan Şâik Gökyay ile ilgili çalışmasında Gökyay'ın takma adlarından birinin de "Birisi" olduğunu belirtir. (Bkz. Günay Kut, *Orhan Şâik Gökyay*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1989, s. 25-30) Fakat Selahaddin Özpabalıyıklar ile Tahsin Yıldırım (Bkz. Tahsin Yıldırım, *Edebiyatımızda Müstear İsimler*, Selis Kitaplar, Kasım 2006, İstanbul, s. 77) ise "Birisi"ni Burhan Arpad'ın takma adları arasında gösterirler. Burhan Arpad, daha çok hikâye ve hâtıra yazıları ile biliniyor. Nitekim dergide "Burhan" imzasıyla dört adet mensur eser yayımlanmıştır. Dergide "Birisi" imzası ile hem manzum, hem de mensur eserler var. Öyleyse "Birisi" imzasıyla yayımlanan hâtıranın Burhan Arpad'a, *Gazel* başlıklı şiirin ise Orhan Şâik'e ait olma ihtimali doğuyor. Selahaddin Özpabalıyıklar'ın, takma adlar ile ilgili dizin çalışması için bkz. *Kitap-lık Dergisi*, "Tanzimat'tan Bugüne Türk Edebiyatında Takma Adlar, Rümuzlar Dizini", S. 45, Ocak-Şubat 2001, s. 248.

³ Sevengül Sönmez'in verdiği bilgiye göre Sabahattin Ali'nin babasının ismi Ali Selahaddin'dir. Ona göre edebiyata son derece meraklı olan Ali Selahaddin Bey, 1926 yılında vefat edince Sabahattin Ali, büyük bir üzüntü yaşamış ve 12 Kasım 1926 tarihinde "Babam İçin" başlıklı bir şiir yazmıştır. Bu esnada Sabahattin Ali, İstanbul Öğretmen Okulu'nda öğrencidir. (Bkz. Sevengül Sönmez, *A'dan Z'ye Sabahaddin Ali*, YKY, İstanbul 2009, s. 110) Bu bilgilerin yanı sıra dergide yer alan söz konusu *Gazel*'de "İstanbul Muallim Mektebi Türkçe Muallimi: Ali Selahaddin" ibaresinin yer aldığı da dikkate alınca Ali Selahaddin'in, Sabahattin Ali'nin kendisi olduğu anlaşılır.

Özkırmırlı tarafından hazırlanan eserinde⁴ *Mey*, *Koşma* ve *Bir Sevgi İstiyorum* başlıklı üç şiiri ile Ali Selahaddin imzalı *Gazel* yer almamıştır.

Dergide yazıları olan bir diğer önemli şahsiyet ise Mehmed Âkif [Ersoy]'tır. *Mehmet Âkif* imzasıyla yer alan beşi makale, biri şiir olan bu yazıların, dergide belirtilmemiş olmasına rağmen *Sırat-ı Müstakim*'den iktibas olduğu anlaşılmaktadır. (Ceyhan, 1991: 128) Bu yazıların isimleri şöyledir: *Bir Mersiye*, *Tasvir*, *İntikad*, *Plân*, *İnşâd*, *İcad* ve *Mevzû*. Bu yazılardan *Bir Mersiye* isimli şiir, *Safahat*'ta çok küçük bir değişikliklerle yer almaktadır.

Derginin önemli şahsiyetlerinden bir diğeri olan Esat Âdil [Müstecaplıoğlu], buradaki yazılarında Millî Edebiyata yakın bir çizgiyi takip eder. Dergide “E(lif) A(yın)”, “E(lif) Adil”, “Müstecâbizâde Es’ad Âdil”, “Es’ad Âdil” ve “Harâbâtî” imzaları altında çok sayıda şiirleri, çeşitli konulardaki makaleleri, hikâyeleri ve mensûreleri ile önemli bir konuma sahip olan yazar, derginin kapanmasından sonra 15 Şubat 1928 tarihinde çıkarmaya başladığı *Irmak* mecmuasında mesul müdürlük vazifesiyle çalışmalarına devam eder. Yazarın dergide çıkan bütün yazıları çalışmanın fihrist kısmında yer almaktadır.

Dergide yazan diğer önemli şahsiyetlerden biri de Rûhî Nâcî [Sağdıç] (1887-1959)'dir. “Edremitli Rûhî Nâcî”, “R.N”, “Rûhî Nâcî” imzalarını kullanan yazar, bu imzalar altında çok sayıda şiir, fıkra ve çeşitli konuları içeren makaleler yayımlamıştır. Ayrıca Mevlevîliğe de ilgi duyan yazar, bu konudaki yazılarında ise “Fânî Dede” mahlasını kullanmıştır. (Çalık, 1999: 115) Bu yüzden dergide yer alan “Fânî” imzalı bir şiirin de ona ait olduğu düşünülmektedir.

Yazar kadrosunda adı geçen diğer önemli şahsiyetlerin eserleri de fihrist bölümünde verilmiştir.

d. Müstear İsim Kullanan Yazarlar⁵

Abdullah Atıf [Tüzüner]: A(yın) Atıf

Asım İsmet [Kültür]: Asım İsmet, A(yın) K(ef) (Huyugüzel, 2000: 77)

Burhan Arpad: Birisi, B. N., Burhan, Beykozlu Burhan

Esat Âdil [Müstecaplıoğlu]: Es’ad Âdil, E(lif) Adil, E(lif) A(yın), Müstecâbizâde Es’ad Âdil, Harâbâtî.

Mansûr Tekin: M.T., M. Tekin, Tekin, Mansûr Tekin

Mustafa Şevket: Geredeli Mustafa Şevket, M. Şevket

Orhan Şâik [Gökyay]: Orhan Şâik, Meçhûl, Cevriye Nâlân, Meserret, Gönül Kızı, Nurbânû, Muallâ, E(lif) Ş., E(lif), Birisi. (Yıldırım, 2006: 169)

Rûhî Nâcî [Sağdıç]: Edremitli Rûhî Nâcî, R. N., Rûhî Nâcî, Fânî. (Yıldırım, 2006: 359)

Sabahattin Ali: Sabahaddin, Sabahaddin Ali, Ali Selahaddin

Tokadizâde Mehmet Şekip: Tokadizâde Şekip (Huyugüzel, 2000: 556)

Ziya Gökalp: Ziya Gökalp, M. Z(e), Meçhûl Feylosof. (Yıldırım, 2006: 294-295)

⁴ Bkz. Sabahattin Ali, *Bütün Şiirleri*, (Haz. Atilla Özkırmırlı), YKY Yayınları, 10. Baskı, 2005 İstanbul.

⁵ Bu bölümde dergi yazarlarının burada kullanmış oldukları müstear isimler toplu halde verilmeye çalışıldı.

2. Fihrist

Çağlayan mecmuasının fihristinin yer aldığı aşağıdaki tabloda, yazar isimlerinin alfabetik sırasına göre bir düzenleme yapıldığından madde başlarını yazarların esas isimleri oluşturmuştur. Bununla beraber dergide birden fazla eseri yayımlanan ve bu eserlerde değişik imzalar kullanan yazarların müstear isimleri de bu esas isimlerin altında sıralanmış ve bu isimler italik harflerle yazılmıştır. Örneğin Esat Âdil [Müstecaplıoğlu]; Es'ad Âdil, E(lif) Âdil, E(lif) A(yın), Müstecâbizâde Es'ad Âdil ve Harâbâti imzalarını kullanmıştır. Sanatçının, Es'ad Âdil imzasını kullandığı eserleri alt alta yazıldıktan sonra diğer isimlerle yazmış olduğu eserleri ise alfabetik sıraya göre ve italik olarak fihriste konulmuştur.

Yazar İsmi	Başlığı	Türü	Tarihi	Sayı	Sayfa
Abdullah Âtîf [Tüzüner] (<i>A(yın) Âtîf</i>) ⁶	Kıt'a	Şiir	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 3
Abdüllatif Lütü	Gelen Yazılar: Mâniler	Şiir	1 Şubat 1926	S. 8	s. 13
Ali Ekrem [Bolayır]	Ali Ekrem Bey'in Mektûbu	Mektup	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 2
Ali Ekrem [Bolayır]	Gazel	Şiir	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 2
Ali Ekrem [Bolayır]	Gazel-i Mutasavvifâne	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 1
Ali Ekrem [Bolayır]	Yeşil Papağan	Şiir	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 1
Ali Hâdî [Okan] ⁷	Hedef Akdeniz Üstü	Şiir	15 Mart 1926	S. 11	s. 9
Ali Şevket [Bilgin] ⁸	Fransız Edebiyatına Bir Nazar-1	Makale	15 Kânûn-i Sânî 1926	S. 7	s. 10
Ali Şevket [Bilgin]	Fransız Edebiyatına Bir Nazar-2	Makale	15 Şubat 1926	S. 9	s. 8
Ali Şevket [Bilgin]	Fransız Edebiyatına Bir Nazar-3	Makale	1 Mart 1926	S. 10	s. 8-9
Alp Tahsin ⁹	İmtihânlar Münâsebetiyle	Makale	1 Şubat 1926	S. 8	s. 6-7
Alp Tahsin	Marş	Şiir	1 Mart 1926	S. 10	s. 15
Ârif Nihat [Asya]	Kapınızda	Şiir	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 5
Ârif Nihat [Asya]	Kıt'a	Şiir	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 9
Ârif Nihat [Asya]	Bir Cevab	Şiir	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 11
Ârif Nihat [Asya]	Cinâyet Gecesi	Şiir	15 Mart 1926	S. 11	s. 1
Ârif Nihat [Asya]	Dağlarda	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 3
Ârif Nihat [Asya]	Dev Amcanın Evi	Hikâye	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 10- 11
Âsım İsmet [Kültür]	Maksim Gorki'den: Rusya ve Cihân Edebiyatı	Tercüme	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 12- 15
Âsım İsmet [Kültür]	Rus Edebiyatından: Kitaplara Dâir	Kitap Tanıtımı	15 Nisan 1926	S. 13	s. 2-5

⁶ Bkz. Tahsin Yıldırım, *Edebiyatımızda Müstear İsimler*, Selis Kitaplar, Kasım 2006, İstanbul, s. 408

⁷ Metinde "Ali Hâdî" imzası yer almaktadır. Ö. Faruk Huyugüzel'in verdiği bilgiye göre bu şahsın Ali Hâdî [Okan] olduğu tahmin edilmektedir. Bkz. Ömer Faruk Huyugüzel, *İzmir Fikir ve Sanat Adamları (1850-1950)*, s. 48

⁸ "Orta Mektep Müdür Muavini: Ali Şevket" in İzmirli bir gazeteci olan Ali Şevket [Bilgin] olabileceği düşünülmektedir. Bkz. Ö. Faruk Huyugüzel, *İzmir Fikir ve Sanat Adamları*, s. 66

⁹ "Orta Mektep Türkçe Muallimi: Alp Tahsin" ibaresi var.

Turkish Studies

<i>A(yın) K(ef)</i> ^{10 11}	Gelen Yazılar: Ona	Şiir	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 15
Avram Galanti ¹²	Latin Harflerine Dâir	Makale	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 12-13
A(yın).	Kıt'a: Muhabbet	Şiir	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 16
Bâkî ¹³	Gazel	Şiir	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 11
Bâkî ¹⁴	Gazel	Şiir	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 13
Bâkî	Gazel	Şiir	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 7
Bâkî	Gazel	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 16
Burhan [Arpad] ¹⁵	Hâtıra Defterimden: Gurbette	Hâtıra	20 Teşrîn-i Evvel 1341	S. 1	s. 15
<i>Beykozlu Burhan</i>	Hâtıra Defterimden: Bir Sonbahar Gezintisi	Hâtıra	1 Teşrîn-i Sâni 1341	S. 2	s. 14-15
<i>B. N.</i>	Hâtıra Defterimden: Ona	Hâtıra	15 Teşrîn-i Sâni 1341	S. 3	s. 11
<i>Burhan</i>	Hâtıra Defterimden: Yağmurdan Sonra	Hâtıra	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 10
<i>Birisi</i>	Sinemada	Hâtıra	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 8-9
Cenap Şahabeddin	Don Juan ¹⁶	Şiir	15 Mart 1926	S. 11	s. 7
Cevdet	Gelen Yazılar: Gönül	Şiir	20 Teşrîn-i Evvel 1341	S. 1	s. 13
Revoped Dagojik	Talimi Tercümeler: Muallimin On Vasiyeti	Tercüme	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 10-11
Ebu'l A'lâ el-Ma'arrî	Edebiyat-ı Arabiyeden: Bercesteler	Tercüme Beyitler	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 6
Edîb ¹⁷	Faydalı Malumat: Ziraat Mektebi Notlarından	Pratik Bilgiler	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 16
Ekrem Yâver	Son Merhem, Son Şifa	Mensûre	15 Şubat 1926	S. 9	s. 12-13
Ekrem Yâver	İsteseysin	Mensûre	15 Nisan 1926	S. 13	s. 10-11
Ekrem Yâver	Ayın Sözlere	Mensûre	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 8-9
Elizabet Havkin ¹⁸	Ta'limî Tercümeler: "Tagore" Terbiyecisi	Tercüme Makale	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 2-4
Esat Âdil [Müstecaplıoğlu]	Müşterek Gazel ¹⁹	Şiir	20 Teşrîn-i Evvel 1341	S. 1	s. 3
Es'ad Âdil	Hasret	Şiir	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 5
Es'ad Âdil	Gazel	Şiir	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 7

¹⁰ Bkz. Tahsin Yıldırım, *Edebiyatımızda Müstear İsimler*, s. 244.

¹¹ Şiirin sonunda "15.10.341 - Edremid - A(yın) K(ef)" ibaresi var.

¹² "Darülfünûnün Müderrislerinden Avram Galanti" ibaresi var.

¹³ Yazar kısmında "27 Kânûn-i Sâni 339 Balıkesir" ibaresi var.

¹⁴ "İstanbul Yeni Kapı: Bâkî" ibaresi var.

¹⁵ Mudanya doğumlu yazarın asıl ismi Ahmet Burhanettin Arpad'tır. Bkz. Tahsin Yıldırım, *Edebiyatımızda Müstear İsimler*, s. 77.

¹⁶ Cenap Şahabettin'in *Evrâk-ı Leyâl*'inden iktibastır.

¹⁷ "Kebşud Ziraat Mektebi Sanayi-i Ziraiye Muallimlerinden Edip" ibaresi var.

¹⁸ Elizabet هوكتن

¹⁹ Rûhî Nâcî ile beraber yazılmıştır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1 Winter 2013

Es'ad Âdil	Ateşten Kadeh	Şiir	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 11
Es'ad Âdil	Hitâb	Şiir	1 Şubat 1926	S. 8	s. 1
Es'ad Âdil	Dün.. Bugün	Şiir	15 Şubat 1926	S. 9	s. 7
Esat Âdil	Anadolu'dan Geçiş	Şiir	15 Şubat 1926	S. 9	s. 14
Es'ad Âdil	Ayrılık	Şiir	1 Mart 1926	S. 10	s. 9
Es'ad Âdil	Çakıcı	Şiir	15 Mart 1926	S. 11	s. 12
Es'ad Âdil	Köroğlu	Şiir	15 Mart 1926	S. 11	s. 13
Es'ad Âdil	Koşma	Şiir	1 Nisan 1926	S. 12	s. 12
Es'ad Âdil	Meçhûl Sevgili	Mensûre	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 9
Es'ad Âdil	Serbest Nazım	Makale	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 6-8
Es'ad Âdil	Salacılar	Hikâye	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 16
<i>Müstecâbizâde Es'ad Âdil</i>	Yok	Şiir	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 4
<i>Müstecâbizâde Es'ad Âdil</i>	Seher	Şiir	1 Teşrin-i Sâni 1341	S. 2	s. 3
<i>Müstecâbizâde Es'ad Âdil</i>	Bizdik	Şiir	1 Nisan 1926	S. 12	s. 5
<i>E(lif) Âdil</i>	Koşma	Şiir	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 13
<i>E(lif) Âdil</i>	Koşma	Şiir	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 9
<i>E(lif) A(yın)</i>	Spor Vasıta Mı Yoksa Bir Gâye Mi Olmalıdır?	Musâhabe	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 11-12
<i>E(lif) A(yın)</i>	Spor Bir Tehlike Halini Alıyor	Musâhabe	1 Teşrin-i Sâni 1341	S. 2	s. 12-13
<i>E(lif) A(yın)</i> ²⁰	Ebedî Hicrân	Hikâye	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 12-14
<i>E(lif) A(yın)</i>	Kâtil	Hikâye	1 Şubat 1926	S. 8	s. 10-13
<i>Harâbâtî</i> ²¹	Hikmet Kıvrımları	Vecizeler	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 15
<i>Harâbâtî</i>	Hikmet Kıvrımları	Vecizeler	1 Teşrin-i Sâni 1341	S. 2	s. 11
<i>Harâbâtî</i> ²²	Koşma	Şiir	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 9
<i>Harâbâtî</i> ²³	Koşma	Şiir	1 Şubat 1926	S. 8	s. 14
<i>Harâbâtî</i> ²⁴	Arz-ı Hal	Şiir	15 Şubat 1926	S. 9	s. 14
Es'ad Hilmi	Jean Jaques Rousseau Hayatı ve Felsefesi	Makale	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 6-8
Es'ad Hilmi	J. J. Ruso Hayatı ve Felsefesi	Makale	1 Teşrin-i Sâni 1341	S. 2	s. 6-8
Es'ad Hilmi	J. J. Ruso Hayatı ve Felsefesi	Makale	15 Teşrin-i Sâni 1341	S. 3	s. 6-9
Es'ad Hilmi	J. J. Ruso Hayatı ve Felsefesi	Makale	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 6-8

²⁰ Derginin içindekiler kısmında yazar olarak "Es'ad Âdil" ismi bulunmaktadır.

²¹ Bkz. Emin Karaca, *Unutulmuş Bir Sosyalist: Esat Âdil*, Belge Yayınları, 2008 İstanbul, s. 24.

²² "Mehmet Muzaffer Bey'e ithaf" notu ile..

²³ "İstanbul: Harâbâtî" imzası ve "Fikri Kâzım'a" notu ile..

²⁴ "Fânî Dede'ye" ithafı...

Turkish Studies

Es'ad Hilmi	Veraset ve Terbiye	Musâhabe	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 4-5
Ethem Rûhî ²⁵	Gurbet Diyarında	Şiir	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 14
Fâik Ali [Ozansoy]	Akşam	Şiir	20 Teşrîn-i Evvel 1341	S. 1	s. 5
Fâik Ali [Ozansoy]	Nazire ²⁶	Şiir	1 Teşrîn-i Sâni 1341	S. 2	s. 1
Fârûk ²⁷	Gazel	Şiir	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 15
Ferruh Niyâzî ²⁸	Leylâ	Şiir	15 Şubat 1926	S. 9	s. 15
Ferruh Niyâzî	Gurbet Akşamı	Şiir	15 Şubat 1926	S. 9	s. 15
Ferruh Niyâzî	Efeler	Şiir	1 Mart 1926	S. 10	s. 14
Ferruh Niyâzî	Va'ad Akşamı	Şiir	15 Mart 1926	S. 11	s. 9
Ferruh Niyâzî	İki Dilek Bir Olsa	Şiir	1 Nisan 1926	S. 12	s. 13
Ferruh Niyâzî	Sevgiliye	Şiir	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 11
Fikri Kâzım	Nazire	Şiir	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 15
Fuâd ²⁹	Sevgilime	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 11
Fuâd ³⁰	Mektûb	Mektup	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 4-5
Fuâd ³¹	Bir Zeybek	Şiir	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 6
Fuzûlî	Kıt'a	Şiir	1 Şubat 1926	S. 8	s. 15
Gazâlî ³²	Kâinatta Tekâmül Aşkı	Makale	1 Teşrîn-i Sâni 1341	S. 2	s. 4
Gazâlî	Kıt'a	Şiir	1 Teşrîn-i Sâni 1341	S. 2	s. 13
Gazâlî ³³	Türklerin İlk Şairleri	Makale	15 Nisan 1926	S. 13	s. 13
H(a). Cevdet	Dîvâne Gönül	Şiir	1 Nisan 1926	S. 12	s. 9
Halil Edip	Hikemî Beyit	Şiir	1 Nisan 1926	S. 12	s. 9
Hamdi Ali ³⁴	Gelen Yazılar: Taş	Şiir	1 Teşrîn-i Sâni 1341	S. 2	s. 16
Hamdi Ali ³⁵	Gelen Yazılar: Yeter	Şiir	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 15
Hamdi Ali ³⁶	Gelen Yazılar: Hicret	Şiir	15 Kânûn-i	S. 5	s. 16

²⁵“Konya Muallim Mektebi: Balıkesirli Edhem Rûhî” ibaresi var.

²⁶“Osman Şemsi Efendi'nin Gazeline” notu var.

²⁷“Balıkesir Erkek Muallim Mektebi: Fârûk” ibaresi var.

²⁸“Ankara: Ferruh Niyâzî” ibaresi var.

²⁹“İstanbul: Fuâd” ibaresi var.

³⁰“Bolu: Fuâd” ibaresi var.

³¹“Ankara: Fuâd” ibaresi var.

³²İbnü'l Emin Mahmut Kemal İnal'in verdiği bilgiye göre şairin asıl adı Mehmed Gazâlî'dir. 1887-1888'de İstanbul'da doğan sanatçının Balıkesir Muallim Mektebi'nde edebiyat hocalığı yaptığı belirtilir. Bkz. İbnü'l-Emin Mahmut Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri*, (Haz. Hidayet Özcan), Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, C. III, 2000 Ankara, s. 707. Ayrıca Asım Bezirci de dönemi içerisinde “Gazâlî Bey” adıyla maruf sanatçının, Sabahattin Ali'nin edebiyat hocası olduğunu söyler. Bkz. Asım Bezirci, *Sabahattin Ali*, Çınar Yayınları, 4. Basım, Ekim 1992, İstanbul, s. 17.

³³“Balıkesir Gazâlî” ibaresi var.

³⁴“E(lif) M. Hamdi Ali” ibaresi var.

³⁵“Balıkesirli Hamdi Ali” ibaresi var.

³⁶“Orta Mektep: Hamdi Ali” ibaresi var.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 1 Winter 2013

			Evvel 1341		
Hamdi Ali	Fadime'me Sitem	Şiir	1 Mart 1926	S. 10	s. 13
Hamdi Ali	Dünya	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 12
Hamdi Ali	Îmân	Şiir	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 10
Hamdi Ali ³⁷	Gelen Yazılar: Anne	Şiir	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 14
Haydar Kaya ³⁸	Şarkı	Şiir	1 Nisan 1926	S. 12	s. 16
Haydar Kaya	Güzel	Şiir	1 Nisan 1926	S. 12	s. 16
Haydar Mehmet	Felsefe Âlemine Bir Nazar	Makale	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 12
Haydar Mehmet	Determinizm ve Hürriyet	Makale	1 Mart 1926	S. 10	s. 12-13
Hicri-yi Nâ-Kâmî ³⁹	Şarkı	Şiir	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 16
Hicri-yi Nâ-Kâmî ⁴⁰	Kıt'a	Şiir	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 4
Feridun Hikmet	Hayat ve Mektepler	Makale	1 Teşrin-i Sâni 1341	S. 2	s. 2-3
Hüseyin Avni [Ozan] ⁴¹	Mânî	Şiir	15 Şubat 1926	S. 9	s. 3
İbn Zerrik Kâtib-i Bağdadî	Edebiyat-ı Arabiyeden: Bercesteler	Tercüme Beyitler	1 Şubat 1926	S. 8	s. 4-5
İbrahim Cûdî ⁴²	Urûc	Şiir	15 Teşrin-i Sâni 1341	S. 3	s. 3
İbrahim Cûdî	Şuhûd	Şiir	15 Mart 1926	S. 11	s. 8
İhsan Kâmi	Şarkı	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 15
İhsan Kâmi	Meşrep Bu Ya	Şiir	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 16
Kâzım Nâmî [Duru]	İzciliğe Dâir	Makale	15 Şubat 1926	S. 9	s. 2-4
Kâzım Nâmî [Duru]	Lisâniyat: Türkçe Meselesi	Makale	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 2-3
Kemal Edip [Kürkçüoğlu] ⁴³	Gazel	Şiir	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 16
Lamelif	Felsefe	Şiir	1 Mart 1926	S. 10	s. 9
M.	Ümit	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 5
M. H(a)	Kıt'a	Şiir	1 Şubat 1926	S. 8	s. 15
M. H(a)	Bend	Şiir	1 Şubat 1926	S. 8	s. 7
Mansûr Tekin	Garp'tan İktibaslar: Aşka ve Kadına Dair	Tercüme Vecizeler	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 5

³⁷ “Orta Mektep: Hamdi Ali” ibaresi var.

³⁸ “İstanbul Lisesi: Haydar Kaya” ibaresi var.

³⁹ “Korucu: Hicri-i Nâ-Kâmî” ibaresi var.

⁴⁰ “Korucu nahiyesi” ibaresi var. (Balıkesir’in bir ilçesidir.)

⁴¹ “İzmir: Hüseyin Avni” ibaresi ve “Köylü Veli lisanında” notu var. (Yenişehirli Hüseyin Avni) Bkz. Ö. Faruk Huyugüzel, *İzmir Fikir ve Sanat Adamları*, s. 226-228

⁴² “Muallim İbrahim Cûdî” ibaresi var.

⁴³ “Yâri bana rağmen seven ağıyara gücendim / En doğrusu ağıyara değil yâra gücendim.” beytiyle başlayan gazel, sonradan “Yâri bana rağmen seven ağıyara gücendim / Ağıyârı bu sevdaya salan yâra gücendim.” şeklinde değiştirilmiştir. Bkz. Bilal Çakıcı, Kemal Edip Kürkçüoğlu’nun Şiirleri. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/12/843/10662.pdf>. (Erişim: 18.09.2012)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1 Winter 2013

Mansûr Tekin	Garp'tan İktibaslar: Aşka ve Kadına Dâir	Tercüme Vecizeler	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 14
<i>M. Tekin</i>	Mektûb	Hikâye	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 12- 13
<i>M. Tekin</i>	Mektûb	Hikâye	1 Mart 1926	S. 10	s. 10- 11
<i>Tekin</i>	Bir Mektûb	Hikâye	20 Teşrîn-i Evvel 1341	S. 1	s. 8-9
<i>Tekin</i>	Göl ⁴⁴	Tercüme	20 Teşrîn-i Evvel 1341	S. 1	s. 10
<i>Tekin</i>	Bir Vedâ Mektûbu	Hikâye	1 Teşrîn-i Sâni 1341	S. 2	s. 9
<i>Tekin</i>	Garp'tan İktibaslar: Aşka ve Kadına Dâir	Tercüme Vecizeler	1 Teşrîn-i Sâni 1341	S. 2	s. 8
<i>Tekin</i>	Kıyâmet	Mensûre	15 Teşrîn-i Sâni 1341	S. 3	s. 10
<i>Tekin</i>	Garp'tan İktibaslar: Aşka ve Kadına Dâir	Tercüme Vecizeler	15 Teşrîn-i Evvel 1341	S. 3	s. 5
<i>Tekin</i>	Garp'tan İktibaslar: Aşka ve Kadına Dâir	Tercüme Vecizeler	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 9
<i>Tekin</i>	Mektûb	Hikâye	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 12- 13
<i>Tekin</i>	İhtiyar Bir Kızın Hâtıraları	Hikâye	15 Şubat 1926	S. 9	s. 10- 11
<i>Tekin</i>	Yolda Doğan Aşk	Hikâye	1 Nisan 1926	S. 12	s. 10- 13
<i>Tekin</i>	Çıkan Eserler: Vurun Kahpeye	Roman Eleştirisi	15 Nisan 1926	S. 13	s. 6-7
<i>M. T.</i>	Ben	Şiir	20 Teşrîn-i Evvel 1341	S. 1	s. 12
<i>M. T.</i>	Miralayın Fikirleri	Tercüme Hikâye	15 Teşrîn-i Sâni 1341	S. 3	s. 14- 16
<i>M. T.</i>	Garp'tan İktibaslar: Aşka, Kadına Dâir	Tercüme Vecizeler	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 4
<i>M. T.</i>	Gustav Flobert'in Corcsan'a Bir Mektûbu	Tercüme Mektup	15 Şubat 1926	S. 9	s. 16
<i>M. T.</i>	Acem Mektûbları'ndan ⁴⁵	Tercüme	1 Mart 1926	S. 10	s. 14- 15
<i>M. T.</i>	Acem Mektûbları'ndan Telhisen: Trogloditler	Tercüme	15 Mart 1926	S. 11	s. 10- 13, 16
Mehmed Âkif [Ersoy]	Bir Mersiye	Şiir	15 Teşrîn-i Sâni 1341	S. 3	s. 1
Mehmed Âkif	Edebiyat Bahisleri: Tasvîr	Makale	1 Mart 1926	S. 10	s. 6-7
Mehmed Âkif	Edebiyat Bahisleri: İnşâd	Makale	15 Mart 1926	S. 11	s. 6-8
Mehmed Âkif	Edebiyat Bahisleri: İcâd, Mevzû	Makale	1 Nisan 1926	S. 12	s. 6-7
Mehmed Âkif	Edebiyat Bahisleri: İntikâd	Makale	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 2-3
Mehmed Âkif	Edebiyat Bahisleri: Plân	Makale	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 2-4
Mehmet Hamdi ⁴⁶	Kızıl Yayla'dan: Türkmen Kızı	Şiir	1 Nisan 1926	S. 12	s. 8-9
Mehmet Şükrü	Fransızca Çocuk Kıraatinden: Kukuriku	Şiir	1 Şubat 1926	S. 8	s. 15

⁴⁴ Alphonso de La Martine'nin *Göl* şiirinin tercümesidir.

⁴⁵ Montesquieu'nun *Acem Mektupları* isimli eserinden tercümedir.

⁴⁶ Şairin tam ismi "Bandırmalı Hatib Mehmet Hamdi Efendi"dir. Rûhî Nâci'nin verdiği bilgiye göre Mehmet Hamdi'nin şiirlerinin yanı sıra 30 civarında romanı da vardır. Konu için Rûhî Nâci'nin derginin 12. sayısında çıkan *Tesâdüf* başlıklı makalesine bakılabilir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1 Winter 2013

Mehmet Şükrü	Gelen Yazılar: Mâniler	Şiir	1 Şubat 1926	S. 8	s. 16
Memdûh ⁴⁷	Bir Aşk Kıvılcımı	Şiir	15 Şubat 1926	S. 9	s. 13
Mevce ⁴⁸	Silinmeyen İzler: Yosunlu Dere Hâtıratından	Hâtıra	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 14
Mis De Lisa ⁴⁹	Talimi Tercümele: Çocuğu Serbest Bırakınız!	Tercüme Makale	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 15
Muharrem Hasbi [Helvacızâde] ⁵⁰	Nedâmet	Şiir	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 7
Muharrem Hasbi	Dîvân-ı Aşk'tan: Gönül	Şiir	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 7
Muharrem Hasbi	Dîvân-ı Aşk'tan: Kurbân	Şiir	1 Şubat 1926	S. 8	s. 5
Muharrem Hasbi	İstimdâd	Şiir	15 Şubat 1926	S. 9	s. 4
Muharrem Hasbi	Divan-ı Aşk'tan	Şiir	1 Mart 1926	S. 10	s. 11
Muharrem Hasbi	Divan-ı Aşk'tan: Gazel	Şiir	15 Mart 1926	S. 11	s. 8
Muharrem Hasbi	Dîvân-ı Aşk'tan	Şiir	1 Nisan 1926	S. 12	s. 16
Muharrem Hasbi	Dîvân-ı Aşk'tan: İydiye	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 6
Muharrem Hasbi	Dîvân-ı Aşk'tan: Bahar Temennisi	Şiir	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 3
Mustafa Şevket	Mezâr	Şiir	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 15
Mustafa Şevket ⁵¹	Aynlık	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 11
M. Şevket ⁵²	O	Şiir	15 Şubat 1926	S. 9	s. 15
Geredeli Mustafa Şevket ⁵³	Ben Kimim?	Şiir	15 Mart 1926	S. 11	s. 16
Mosen ⁵⁴	Dördüncü Alaydan Kalan On Kişi	Tercüme Hikâye	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 13
Mustafa Doğan ⁵⁵	Gelen Yazılar: Göllerde	Şiir	1 Şubat 1926	S. 8	s. 15
Müftü Hoca Nûrî	Musammat	Şiir	15 Mart 1926	S. 11	s. 3
Nâbî	Hikemî Beyit ⁵⁶	Şiir	1 Nisan 1926	S. 12	s. 9
Nâbî	Hikemî Beyit ⁵⁷	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 13
Nâilî-yi Kadîm	Beyitler ⁵⁸	Şiir	1 Teşrin-i Sâni 1341	S. 2	s. 16
Necdet Vedâd ⁵⁹	Şarkı	Şiir	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 9

⁴⁷ “İstanbul: Memdûh”

⁴⁸ Yazar kısmında “Büyükada: Mevce” ibaresi var.

⁴⁹ ميس دولسا

⁵⁰ Bkz. Tahsin Yıldırım, *Edebiyatımızda Müstear İsimler*, s. 299

⁵¹ “Balıkesir Muallim Mektebi: Geredeli Mustafa Şevket” ibaresi var.

⁵² “Muallim Mektebi: Geredeli M. Şevket” ibaresi var.

⁵³ “Muallim Mektebi Geredeli Mustafa Şevket” ibaresi var.

⁵⁴ موسن

⁵⁵ “Muallim Mektebi: Mustafa Doğan” ibaresi var.

⁵⁶ Nâbî’den iktibastır.

⁵⁷ Nâbî’den iktibastır.

⁵⁸ Nâilî-i Kadîm’den iktibas beyitler...

⁵⁹ “İzmir: Necdet Vedâd” ibaresi var.

Turkish Studies

Necdet Vedâd	Terenntüm	Şiir	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 11
Necdet Vedâd	Şarkı	Şiir	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 11
Necdet Vedâd	Koşma	Şiir	15 Şubat 1926	S. 9	s. 7
Nedîm	Hikemî Beyit ⁶⁰	Şiir	1 Nisan 1926	S. 12	s. 5
Nermin Hamîd ⁶¹	Ayrılık Günü	Mensûre	1 Mart 1926	S. 10	s. 15-16
Nermin Hamîd	Deniz	Mensûre	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 14
Nevin Zâhid ⁶²	Gelen Yazılar: Mehtâba Karşı	Mensûre	15 Teşrin-i Sâni 1341	S. 3	s. 9
Nevmîd ⁶³	O Akşam	Şiir	1 Teşrin-i Sâni 1341	S. 2	s. 4
Nevmîd	Mehtâbta	Şiir	15 Teşrin-i Sâni 1341	S. 3	s. 16
Nevmîd	İnkisâr	Şiir	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 11
Nevmîd	Senin!	Şiir	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 11
Nevmîd	Kıt'a	Şiir	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 4
Nevmîd	Dilde	Şiir	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 4
Nevmîd	Gönül	Şiir	1 Şubat 1926	S. 8	s. 14
Nevmîd	Şekvâ	Şiir	1 Mart 1926	S. 10	s. 7
Nihad Fikri	Sevgiliye	Şiir	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 13
Nureddin İbrahim	Anadolu'da Halk Şiirleri	Makale	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 6-8
Nüzhet Fikri ⁶⁴	Gelen Yazılar: Aşk Sonu	Şiir	1 Teşrin-i Sâni 1341	S. 2	s. 16
Nüzhet Şükrü ⁶⁵	Feryâd	Şiir	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 13
Nüzhet Şükrü	Gelen Yazılar: Şarkı	Şiir	15 Teşrin-i Sâni 1341	S. 3	s. 16
Nüzhet Şükrü	Gelen Yazılar: O Gece	Şiir	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 16
Nüzhet Şükrü	Kıt'a	Şiir	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 16
Nüzhet Şükrü	Gelen Yazılar: Hicrân	Şiir	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 16
Nüzhet Şükrü	Gelen Yazılar: Velvele-i Sevdâ	Şiir	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 15
Nüzhet Şükrü	Gelen Yazılar: Şarkı	Şiir	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 16
Nüzhet Şükrü	Sevgilim	Şiir	1 Şubat 1926	S. 8	s. 14
Nüzhet Şükrü	Hey Gönül ⁶⁶	Şiir	15 Şubat 1926	S. 9	s. 9
Nüzhet Şükrü	Gurbet Türküsü	Şiir	1 Mart 1926	S. 10	s. 16
Nüzhet Şükrü	Ölen Aşkım	Şiir	15 Mart 1926	S. 11	s. 9

⁶⁰ Nedim'den iktibastır.

⁶¹ "Sarıyar: Nermin Hamîd" ibaresi var.

⁶² "Sındırğı: Nevin Zâhid" ibaresi var.

⁶³ Orhan Şaik'e ait olduğu düşünülmektedir.

⁶⁴ "E(lif) M: Nüzhet Fikri" ibaresi var.

⁶⁵ "Balıkesir Orta Mektep: Nüzhet Şükrü" ibaresi var.

⁶⁶ "Gazâlî Bey'e hürmetlerimle" notu var.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1 Winter 2013

Nüzhet Şükrü	Uzlet	Şiir	1 Nisan 1926	S. 12	s. 16
Nüzhet Şükrü	Köylü Bir Şehit Anasının Enini	Şiir	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 11
Orhan Şâik [Gökyay]	Gurûr	Şiir	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 4
Orhan Şâik [Gökyay]	Beyân-ı Aşk	Şiir	1 Teşrin-i Sâni 1341	S. 2	s. 5
Orhan Şâik [Gökyay]	Canân Kasrında Sabah	Şiir	15 Teşrin-i Sâni 1341	S. 3	s. 4
Orhan Şâik [Gökyay]	Mücrim Güzellere	Şiir	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 3
Orhan Şâik [Gökyay]	Sevgilimle: Karşı Karşıya	Şiir	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 3
Orhan Şâik [Gökyay]	Kervân	Şiir	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 1
Orhan Şâik [Gökyay]	Sevdam Can Verirken	Şiir	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 5
Orhan Şâik [Gökyay]	Dicle'nin Melâli: Duydum Ki	Şiir	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 7
Orhan Şâik [Gökyay]	Dilsiz Gönül	Şiir	15 Şubat 1926	S. 9	s. 9
Orhan Şâik [Gökyay]	Bir Esmer Güzeline ⁶⁷	Şiir	1 Mart 1926	S. 10	s. 5
Orhan Şâik [Gökyay]	Yanar Dağ	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 4
Orhan Şâik [Gökyay]	Şarâb-ı Subh	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 7
Orhan Şâik [Gökyay]	Hitâb	Şiir	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 1
Orhan Şâik [Gökyay]	Gurbet Acısı	Şiir	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 4
<i>E(lif) Ş.</i>	Kıt'a	Şiir	1 Teşrin-i Sâni 1341	S. 2	s. 16
<i>E(lif) Ş.</i>	Kıt'a	Şiir	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 7
<i>E(lif) Ş.</i>	Mezâristan	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 5
<i>Birisi</i>	Gazel	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 16
<i>E(lif)</i>	Kıt'a	Şiir	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 14
<i>Meserret</i> ⁶⁸	Sakarya	Şiir	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 10
<i>Cevriye Nâlan</i>	Ölü	Şiir	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 11
<i>Nurbânû</i>	Gönümün Sesi	Şiir	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 12
<i>Meçhûl</i>	Hicve Misal	Şiir	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 7
<i>Meçhûl</i>	Medhe Misal	Şiir	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 11
<i>Meçhûl</i>	Gazel	Şiir	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 8
<i>[imzasız]</i>	Bir Şiirden	Şiir	15 Şubat 1926	S. 9	s. 9
<i>Gönül Kızı</i>	Aya Mektûblar: Zavallı Ay	Mensûre	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 5
<i>Gönül Kızı</i>	Aya Mektûblar: Çağlayan Kenarında	Mensûre	1 Teşrin-i Sâni 1341	S. 2	s. 10- 11
<i>Gönül Kızı</i>	Aya Mektûblar: Afroz	Mensûre	15 Teşrin-i Sâni 1341	S. 3	s. 12- 13

⁶⁷ Nüzhet Şükrü'ye ithaf edilmiş.

⁶⁸ "Kastamonu Kız Orta Mektebi: Meserret" ibaresi var.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1 Winter 2013

Gönül Kızı	Aya Mektûblar: Ayrılık Çeşmesi	Mensûre	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 10- 11
Gönül Kızı	Aya Mektûblar: Haset ve Şüph Çocuklarına	Mensûre	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 6-7
Gönül Kızı	Aya Mektûblar: Gönül Diyarı	Mensûre	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 8-9
Gönül Kızı	Aya Mektûblar: Öldüğüm Gece	Mensûre	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 8-9
Gönül Kızı	Aya Mektûblar: Tüfân Gecesi	Mensûre	1 Şubat 1926	S. 8	s. 8-9, 16
Gönül Kızı	Aya Mektûblar: Dün Gece	Mensûre	15 Şubat 1926	S. 9	s. 6-7
Gönül Kızı	Aya Mektûblar: Kuruyan Gül	Mensûre	1 Mart 1926	S. 10	s. 4-5
Gönül Kızı	Aya Mektuplar: Şehit Kızı	Mensûre	15 Mart 1926	S. 11	s. 4-5
Gönül Kızı	Aya Mektuplar: Seher Vaktinde	Mensûre	1 Nisan 1926	S. 12	s. 4-5
Gönül Kızı	Aya Mektûblar: Rûhumda Kasırğa	Mensûre	15 Nisan 1926	S. 13	s. 8-9
Gönül Kızı	Aya Mektûblar: Ferman Okunurken	Mensûre	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 4-5
Gönül Kızı	Aya Mektûblar: Onun Yadigarları	Mensûre	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 10- 11
Muallâ	Akşam Sisi	Şiir	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 16
Nâcî ⁶⁹	Hikemî Beyit	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 7
R.	Kıt'a	Şiir	20 Teşrîn-i Evvel 1341	S. 1	s. 14
Refik Fikret ⁷⁰	Dersin?..	Şiir	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 8
Refik Fikret	"Periler Köşkü"nde ⁷¹	Şiir	15 Mart 1926	S. 11	s. 12
Refik Fikret	Kendi Kendime	Şiir	15 Mart 1926	S. 11	s. 13
Refik Fikret	Kendi Kendime	Şiir	1 Nisan 1926	S. 12	s. 11
Refik Fikret	Geceler	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 9
Refik Fikret	Bugünkü İnkılâp	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 12
Refik Fikret	Kızım İçin	Şiir	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 6
Refik Fikret	Var	Şiir	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 16
Refik Fikret ⁷²	Mektûb	Şiir	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 7
Rıfat Ahmet [Morali], (Morahzade Rıfat Ahmet) ⁷³	Çoban Aşk	Şiir	15 Teşrîn-i Sâni 1341	S. 3	s. 2
Rıfat Ahmet ⁷⁴	Ömer Hayyâm'dan Rübâiler	Tercüme	20 Teşrîn-i Evvel 1341	S. 1	s. 2
Rıfat Ahmet	[Ömer Hayyâm'dan] Rübâi	Tercüme	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 11
Rıfat Ahmet	[Ömer Hayyâm'dan] Kıt'a	Tercüme	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 5

⁶⁹ Muallim Nâcî'den iktibastır. Bkz. Tahsin Yıldırım, *Edebiyatımızda Müstear İsimler*, s. 336

⁷⁰ "İstanbul: Refik Fikret" ibaresi var.

⁷¹ Fârûk Nâfîz'e ithaf edilmiş.

⁷² "Şehzadebaşı: Refik Fikret" ibaresi var.

⁷³ Bkz. Tahsin Yıldırım, *Edebiyatımızda Müstear İsimler*, s. 298

⁷⁴ "İzmir: Rıfat Ahmet" ibaresi var.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1 Winter 2013

Rıfat Ahmet	[Ömer Hayyâm'dan] Kit'a	Tercüme	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 6
Rıfat Ahmet	Bir Teellüm	Şiir	1 Şubat 1926	S. 8	s. 7
Rûhî Nâcî [Sağdıç]	Nasibe-i Takdîr	Şiir	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 3
Rûhî Nâcî [Sağdıç]	Üslûba Dâir	Musâhabe	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 1-2
Rûhî Nâcî [Sağdıç]	Seyyâh	Şiir	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 5
Rûhî Nâcî [Sağdıç]	Hazan	Şiir	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 4
Rûhî Nâcî [Sağdıç]	Gördüm	Şiir	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 11
Rûhî Nâcî [Sağdıç]	Söyle	Şiir	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 1
Rûhî Nâcî [Sağdıç]	Şimdi	Şiir	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 5
Rûhî Nâcî [Sağdıç]	În'ikâs	Şiir	1 Şubat 1926	S. 8	s. 3
Rûhî Nâcî [Sağdıç]	Dinle!	Şiir	1 Şubat 1926	S. 8	s. 7
Rûhî Nâcî [Sağdıç]	Allah'ım	Şiir	1 Nisan 1926	S. 12	s. 3
Rûhî Nâcî [Sağdıç]	Acayip Ağâ-2	Fıkra	1 Nisan 1926	S. 12	s. 14- 15
Rûhî Nâcî [Sağdıç]	Müşterek Gazel ⁷⁵	Şiir	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 3
R. N.	Kit'a	Şiir	15 Teşrin-i Sâni 1341	S. 3	s. 9
R. N.	Kit'a	Şiir	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 11
R. N.	Kit'a: Serzeniş	Şiir	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 10
R. N.	Kit'a	Şiir	15 Şubat 1926	S. 9	s. 13
R. N.	Dokunma	Şiir	1 Mart 1926	S. 10	s. 13
R. N.	Acayip Ağâ-1	Fıkra	15 Mart 1926	S. 11	s. 14- 15
R. N.	Acayip Ağâ-3	Fıkra	15 Nisan 1926	S. 13	s. 14- 15
R. N.	Acayip Ağâ-4	Fıkra	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 15
Edremitli Rûhî Nâcî	Ay	Şiir	15 Teşrin-i Sâni 1341	S. 3	s. 3
Edremitli Rûhî Nâcî	Musâhabe ⁷⁶	Makale	15 Mart 1926	S. 11	s. 2-3
Edremitli Rûhî Nâcî	İstasyonda	Şiir	15 Mart 1926	S. 11	s. 5
Edremitli Rûhî Nâcî	Tesâdüf	Musâhabe ⁷⁷	1 Nisan 1926	S. 12	s. 2-3
Edremitli Rûhî Nâcî	Meş'ale	Şiir	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 9
Edremitli Rûhî Nâcî	Huzûr-ı Hilkatte	Makale ⁷⁸	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 2
Edremitli Rûhî Nâcî	Yazık	Şiir	1 Teşrin-i Sâni 1341	S. 2	s. 5
Edremitli Rûhî Nâcî	Leylâ-yı Hayâl	Şiir	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 1

⁷⁵ Esat Âdil ile beraber yazılmıştır.

⁷⁶ Mehmet Akif'in *Hicrân* şiiri üzerine... Ayrıca Süleyman Nazif'e ithaf edilmiş.

⁷⁷ Bandırmalı Hatip Mehmet Hamdi hakkında....

⁷⁸ Tokadizâde Şekip'in *Huzûr-ı Hilkatte* isimli eserine ilişkin inceleme yazısıdır.

Turkish Studies

<i>Edremitli Rûhî Nâcî</i>	Hitâb	Şiir	15 Şubat 1926	S. 9	s. 1
<i>Edremitli Rûhî Nâcî</i>	Kısmet Günü	Şiir	15 Şubat 1926	S. 9	s. 5
<i>Edremitli Rûhî Nâcî</i>	Son Yudum	Şiir	1 Mart 1926	S. 10	s. 1
<i>Edremitli Rûhî Nâcî</i>	Halk Edebiyatı Münâkaşası	Musâhabe	1 Mart 1926	S. 10	s. 2-3
<i>Edremitli Rûhî Nâcî</i>	Allah'ım	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 2
<i>Fânî</i>	Gazel Naziresi	Şiir	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 13
[Saadetin] Nüzhet Ergun ⁷⁹	Sitem	Şiir	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 16
Sabahaddin Ali	Gelen Yazılar: Koşma	Şiir	1 Teşrîn-i Sâni 1341	S. 2	s. 5
Sabahaddin Ali	Acaba	Şiir	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 15
Sabahaddin Ali	Gelen Yazılar: Ne Kazandık?	Şiir	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 15
Sabahaddin Ali	Aşk Başlangıcı ⁸⁰	Şiir	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 13
Sabahaddin Ali	Gazel Naziresi	Şiir	15 Mart 1926	S. 11	s. 9
Sabahaddin Ali	İlk Beyaz Saç	Şiir	1 Nisan 1926	S. 12	s. 9
<i>Sabahaddin</i>	Şarkı	Şiir	20 Teşrîn-i Evvel 1341	S. 1	s. 5
<i>Sabahaddin</i>	Gazel: Mey	Şiir	15 Teşrîn-i Sâni 1341	S. 3	s. 16
<i>Sabahaddin</i>	Nedâmet	Şiir	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 7
<i>Sabahaddin</i>	Bir Sevgi İstiyorum	Şiir	1 Mart 1926	S. 10	s. 9
<i>Ali Selahaddin</i> ⁸¹	Gelen Yazılar: Gazel	Şiir	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 15
Sedâd Râcî ⁸²	Gelen Yazılar: Gazel	Şiir	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 11
Sedâd Râcî	Kıt'a	Şiir	1 Mart 1926	S. 10	s. 13
Sıtkı Şükrü ⁸³	Bî-günâhım!	Mensûre	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 14-15
Sındırgılı İbrahim ⁸⁴	Küçük Koru	Şiir	15 Mart 1926	S. 11	s. 9
Suûd ⁸⁵	Kıt'a	Şiir	20 Teşrîn-i Evvel 1341	S. 1	s. 3
Şerif ⁸⁶	Sevgiliye	Şiir	15 Şubat 1926	S. 9	s. 11
Şerif ⁸⁷	Gönülden Mısralar	Şiir	15 Şubat 1926	S. 9	s. 15
Şerif	Kar Yağarken	Şiir	1 Mart 1926	S. 10	s. 13

⁷⁹ “Balıkesir: Nüzhet Ergun” ibaresi var. Bkz. İbnü'l-Emin Mahmut Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri*, IV. Cilt, (Haz. İbrahim Baştuğ), Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2000 Ankara, s. 2020.

⁸⁰ Sıtkı Şükrü'ye ithaf edilmiş.

⁸¹ “İstanbul Muallim Mektebi Türkçe Muallimi: Ali Selahaddin” ibaresi var.

⁸² “Şerifoğlu Sedâd Râcî” ibaresi var.

⁸³ “İstanbul: Sıtkı şükrü” ibaresi var.

⁸⁴ “Muallim Mektebi: Sındırgılı İbrahim” ibaresi var.

⁸⁵ “Mahfel: Suûd” – İbnü'l-Emin'e göre asıl adı *Mehmed Suûd* olan şair, Şeyhülislam Ebüssuud Efendi'nin soyundandır. Bkz. *Son Asır Türk Şairleri*, IV. Cilt, s. 2204.

⁸⁶ “İstanbul: Şerif” ibaresi var.

⁸⁷ “Ankara: Şerif” ibaresi var.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1 Winter 2013

Şerif ⁸⁸	Sevgiliye	Şiir	1 Mart 1926	S. 10	s. 16
Şerif	Sevgiliye	Şiir	15 Mart 1926	S. 11	s. 5
Şerif	Ölümünden Sonra	Şiir	1 Nisan 1926	S. 12	s. 15
Şerif	Gözlerin	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 10
Şinâsi Gündoğdu ⁸⁹	Son Büsenin Aksi	Şiir	1 Mart 1926	S. 10	s. 13
Şinâsi Gündoğdu	Kara Sevdâ	Şiir	15 Mart 1926	S. 11	s. 9
Şinâsi Gündoğdu	Gönül Defterinden Dört Yaprak	Şiir	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 8
Şükrü Çağatay ⁹⁰	Ne Aradım?	Mensûre	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 15
Tâhir Akın Karaoğuz. T(e). Karaoğuz ⁹¹	Pınar Başında: Su Kızı	Mensûre	1 Şubat 1926	S. 8	s. 2-3
Tokâdizâde Şekip	Rübâî	Şiir	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 10
Tokâdizâde Şekip	Şarkı	Şiir	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 5
Tokâdizâde Şekip ⁹²	Gazel	Şiir	1 Mart 1926	S. 10	s. 3
Tokâdizâde Şekip	Gazel	Şiir	1 Nisan 1926	S. 12	s. 1
Üsküdarlı Tal'at	Kit'a	Şiir	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 8
Yusuf İzzet ⁹³	Gelen Yazılar: Ölüleri Ziyâret	Mensûre	1 Teşrin-i Sâni 1341	S. 2	s. 15
Züheyr Bin Kâ'b	Edebiyat-ı Arabiyeden: Bercesteler	Tercüme Beyitler	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 6
Ziya Gökalp ⁹⁴	Kit'a	Şiir	1 Teşrin-i Sâni 1341	S. 2	s. 15
M. Z(e)	Şarkı	Şiir	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 13
M. Z(e) ⁹⁵	Gönüm ⁹⁶	Şiir	15 Kânûn-i Sâni 1926	S. 7	s. 15
M. Z(e) ⁹⁷	Her Gece	Şiir	1 Şubat 1926	S. 8	s. 3
M. Z(e) ⁹⁸	Sevgiliye Mektûb	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 16
M. Z(e)	Mâniler	Şiir	15 Nisan 1926	S. 13	s. 16
Meçhûl Feylosof	Akıl Kûpünden	Felsefî Sözler	15 Teşrin-i Sâni 1341	S. 3	s. 13
Ziyâeddin Emin ⁹⁹	Gelen Yazılar: Hazanda Çoban	Şiir	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 14
Ziyâeddin Emin	Gelen Yazılar: Şarkı	Şiir	1 Kânûn-i Evvel 1341	S. 4	s. 16

⁸⁸ “İstanbul: Şerif” ibaresi var.

⁸⁹ “Ankara: Şinâsi Gündoğdu” ibaresi var.

⁹⁰ “İzmir Muallim Mektebi: Şükrü Çağatay” ibaresi var.

⁹¹ Tahsin Yıldırım, *Edebiyatımızda Müstear İsimler*, s. 388

⁹² “İzmir: Tokâdizâde Şekip” ibaresi var.

⁹³ “Muallim: Yusuf İzzet” ibaresi var.

⁹⁴ “Bekirağa Bölüğü Ziya Gökalp” ibaresi var.

⁹⁵ “Afyon Karahisar: M. Z(e).” İbaresini var.

⁹⁶ Mansûr Tekin’e ithaf edilmiş.

⁹⁷ “İstanbul-Aşiyân: M. Z(e).” ibaresi var.

⁹⁸ “Ankara: M. Z(e).” ibaresi var.

⁹⁹ “Ankara: Ziyâeddin Emin” ibaresi var ve Rûhî Nâci’ye ithaf edilmiş.

Turkish Studies

Ziyâeddin Emin	Gurûb	Şiir	15 Kânûn-i Evvel 1341	S. 5	s. 15
Ziyâeddin Emin	Eski Yollarda	Şiir	1 Şubat 1926	S. 8	s. 15
Ziyâeddin Emin	Gurbette	Şiir	1 Mart 1926	S. 10	s. 13
Ziyâ Emin	Ankara Akşamları	Şiir	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 7
Ziyâ Emin	Tâvus	Şiir	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 8
Ziyâ Paşa	Hikemî Beyit ¹⁰⁰	Şiir	1 Nisan 1926	S. 12	s. 16
[İmzasız]	Çağlayan Niçin Çıkıyor?	Çıkış Yazısı	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 1
[İmzasız]	Çiftçilere: Faydalı Malumat	Pratik Bilgiler	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 16
[İmzasız]	Şuûn: Neyzen Tevfik Bey	Güncel Olay	20 Teşrin-i Evvel 1341	S. 1	s. 16
[İmzasız]	Dîvân-ı Aşk ¹⁰¹	Kitap Tanıtımı	1 Kânûn-i Sâni 1342	S. 6	s. 7
[İmzasız]	Kıt'a	Şiir	1 Mayıs 1926	S. 14	s. 13
[İmzasız] ¹⁰²	Fransızcadan	Vecizeler	15 Mayıs 1926	S. 15	s. 11

Sonuç

Yukarıda verilen fihrist dikkatle incelendiğinde, *Çağlayan* mecmuasının Türk Edebiyatının önemli şair ve yazarlarının eserlerini yayımladıkları bir yayın organı olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda derginin, edebiyat heveslileri için eğitici bir okul hüviyetinde olduğu da görülmektedir. Dergiye gönderilen yazılara yönelik kısa eleştiriler, derginin bu eğitici yanını açıkça ortaya koymaktadır. Örneğin Hamdi Ali isimli birisinin şiiri için “*Hassas kalbinizin şu ince eninini seve seve dinledik tebrik ederiz. Yalnız birinci kıtanın ikinci mısraında biraz ahenk düşüklüğü hiss olunuyor.*” şeklinde kısa bir eleştiri yapılmıştır.

Çağlayan mecmuasında yayımlanan eserlere edebî tür açısından bakıldığında daha çok şiir türünde eserlerin yayımlandığı görülür. Dergide 243 şiir, 12 hikâye, 27 mensûre, 35 makale-musâhabe ve bunların yanı sıra az sayıda hâtıra, mektup, fıkra, vecize ve çeşitli yazılar yer almaktadır. Dergide yayımlanan edebî türlerin içinde şiirin açık ara önde olması, Türk toplumunun şiire yatkınlığı ile açıklanabileceği gibi savaştan yeni çıkmış bir milletin duygusal bir yoğunluk yaşamasından da kaynaklandığı düşünülebilir. Yine bu sebep ile ilişkilendirilebilecek diğer bir husus da pek çok şiirin birilerine ithafen yazılmış olmasıdır.

Şiirlerle ilgili dikkat çeken diğer bir husus, bu şiirlerin Divan Edebiyatına, Halk Edebiyatına ve son dönem Türk Edebiyatına uygun tarzda olmalarıdır. Bu şiirlerin nazım şekilleri arasında gazeller, kıtalar, şarkılar, nazireler, koşmalar ile modern şiire ait nazım şekilleri gösterilebilir. Bu durum, derginin tek bir edebî zümrenin temsilcisi olmadığını; Eski Türk Edebiyatı geleneği ile Yeni Türk Edebiyatını birleştiren bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Dergide yayımlanan mensûre sayısının fazla olması da son derece ilginçtir. Bu durumun da şiirdeki sayı çokluğu ile aynı sebeplerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

¹⁰⁰ Terci-i Bend'ten iktibasır.

¹⁰¹ Yazıda yapılan açıklamaya göre Helvacızâde Muharrem Hasbi Efendi'ye ait olan bu eser neşredilmemiştir. Dergide bu sayıdan itibaren söz konusu eserden şiirler yayımlanır.

¹⁰² Bu tercümenin Mansûr Tekin tarafından yapıldığı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- AKYÜZ, Kenan (1995), *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri 1860-1923*, inkılâp Kitabevi, İstanbul.
- BEZİRCİ, Asım (1992), *Sabahattin Ali*, Çınar Yayınları, 4. Basım, İstanbul.
- BOZDAĞ, Erdal (2010), *1923-1929 Yılları Arasında Yayımlanan Sanat ve Edebiyat Dergileri Üzerinde Bir İnceleme*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- CEVİZCİ, Ahmet (2010), *Paradigma Felsefe Sözlüğü*, Paradigma Yayınları, 7. Baskı, İstanbul.
- CEYHAN, Abdullah (1991), *Sırat-ı Müstakim ve Sebilürreşad Mecmuaları Fihristi*, Diyanet İşleri Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- ÇAKICI, Bilal, Kemal Edip Kürkçüoğlu'nun Şiirleri. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/12/843/10662.pdf>. (Erişim: 18.09.2012)
- ÇALIK, Etem (1999), *Türk Edebiyatında Müstear-Mahlas ve Tapşırmalar*, Aktif Yayınevi, Erzurum.
- ÇONGUR, H. Rıdvan – TAN, Nail (2002), “Bu Vatan Kimin?” Şairi, *Yazar Orhan Şâik Gökyay-I*, İnkansa Ofset, Ankara.
- ÇONGUR, H. Rıdvan – TAN, Nail (2003), “Bu Vatan Kimin?” Şairi, *Yazar Orhan Şâik Gökyay-II*, BRC Basım, Ankara.
- DAGOJİK, Revoped, “Muallimin On Vasiyeti”, *Çağlayan*, 1 Kânûn-ı Sâni 1926, S. 6, Balıkesir, ss. 10-11
- DAVUD, Yıldız Akpolat (1994), *Ulum-i İktisadiye ve İçtimaiye Mecmuası'nda Ahmet Şuayb'ın Sosyoloji Görüşü*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (2001), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Aydın Kitabevi Yayınları, 18. Baskı, İstanbul.
- DUMAN, Hasan (1986), *İstanbul Kütüphaneleri Arap Harfli Süreli Yayınlar Toplu Katalogu*, İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi, İstanbul.
- [DURU], Kâzım Nâmi, “Türkçe Meselesi”, *Çağlayan*, 1 Kanûn-i Sâni 1342, S. 6, Balıkesir, ss. 2-3
- ELİZABET, Havkin, “Tagore Terbiyecisi”, *Çağlayan*, 15 Kânûn-ı Sâni 1926, S. 7, Balıkesir, ss. 2-4
- ENGİNÜN, İnci (2006), *Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e (1839-1923)*, Dergâh Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.
- ERBAY, Erdoğan (1991), *Maarif Mecmuası-Tahlili Fihrist ve Bütün Şiirler*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- ERGİNÖZ, Osman (2007), *Mahfil Mecmuası ve Tahlili Fihristi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- [ERSOY], Mehmed Akif (2010), *Mehmed Akif-Düz Yazılar*, (Haz. A. Vahap Akbaş), Beyan Yayınları, İstanbul.
- FERİDUN Hikmet, “Hayat ve Mektepler”, *Çağlayan*, 1 Teşrin-i Sâni 1341, S. 2, Balıkesir, ss. 2-3
- GALANTİ, Avram, “Latin Harflerine Dair”, *Çağlayan*, 1 Mayıs 1926, Balıkesir, ss. 12-13

- GAZÂLÎ, “Kâinatı Tekâmül Aşkı”, *Çağlayan*, 1 Teşrin-i Sâni 1341, S. 2, Balıkesir.
- [GÖKYAY], Orhan Şâik (1997), *Bu Vatan Kimin? (Şiirler)*, Anadolu Sanat Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.
- HAYDAR Mehmet, “Felsefe Âlemine Bir Nazar”, *Çağlayan*, 15 Kânûn-ı Sâni 1926, S. 7, Balıkesir
- HAYDAR Mehmet, “Determinizm ve Hürriyet”, *Çağlayan*, S. 10, 1 Mart 1926, Balıkesir, s. 12-13.
- HUYUGÜZEL, Ö. Faruk (2000), *İzmir Fikir ve Sanat Adamları (1850-1950)*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- [İMzasız], “Çağlayan Niçin Çıkıyor”, *Çağlayan*, 20 Teşrin-i Evvel 1341, S. 1, Balıkesir.
- İNAL, İbnü'l-Emin Mahmut Kemal (2000), *Son Asır Türk Şairleri*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, C. III-IV, Ankara.
- KARACA, Emin (2008), *Unutulmuş Bir Sosyalist: Esat Âdil*, Belge Yayınları, İstanbul.
- KARDAŞ, Canser (2007), *Diyarbakır Halkevi ve Karacadağ Dergisinin Halkbilimi Açısından Değerlendirilmesi (1932-1951)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- KONAR, Elif (2003), *Gürbüz Türk Çocuğu Dergisinin İncelenmesi (1926-28 Yılları)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- KUT, Günay (1989), *Orhan Şâik Gökyay*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- LİSA, “Çocuğu Serbest Bırakınız!”, *Çağlayan*, 15 Kânûn-ı Evvel 1341, S. 5, Balıkesir.
- MANSUR Tekin, “Çıkan Eserler: Vurun Kahpeye”, *Çağlayan*, 15 Nisan 1926, S. 13, Balıkesir, ss. 6-7.
- NARLI, Mehmet, Sabahattin Ali'nin Çağlayan Dergisindeki İlk Şiirleri, *Tubar-XV/2004-Bahar*. <http://www.tubar.com.tr/TUBAR%20DOSYA/pdf/2004BAHAR/8.m.narl.s.alinin.127-137.pdf>. (Erişim: 01.11.2011)
- NURETTİN İbrahim, “Anadoluda Halk Şiirleri”, *Çağlayan*, 1 Mayıs 1926, S. 14, Balıkesir, ss. 6-8
- ÖZPALABIYIKLAR, Selahaddin, “Tanzimattan Bugüne Türk Edebiyatında Takma Adlar, Rümuzlar Dizini”, *Kitap-lık Dergisi*, S. 45, Ocak-Şubat 2001.
- SABAHATTİN Ali (2005), *Bütün Şiirleri*, (Haz. Atilla Özkırımlı), YKY Yayınları, 10. Baskı, İstanbul.
- [SAĞDIÇ], Rûhî Nâci, “Halk Edebiyatı Münâkaşası”, *Çağlayan*, 1 Mart 1926, S. 10, Balıkesir, ss. 2-3
- [SAĞDIÇ], Rûhî Nâci, “Üslûba Dair”, *Çağlayan*, 15 Kânûn-ı Evvel 1341, S. 5, Balıkesir, ss. 1-2
- SÖNMEZ, Sevgül (2009), *A'dan Z'ye Sabahaddin Ali*, YKY, İstanbul.
- TAN, Nail – ÜNAL, Kudret (2010), “*Bu Vatan Kimin?*” Şairi, *Yazar Orhan Şâik Gökyay-VII*, BRC Basım, Ankara.
- TİMUR, Kemal (1995), *Mektep Dergisi (1. Cilt 1891-1892) (Tasnif, İnceleme ve Değerlendirme)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

-
- TÖRENEK, Mehmet (2001), *Servet-i Fünûn Şiiri*, Atatürk Üniversitesi Fen – Edebiyat Fakültesi Yayını, Erzurum.
- TÜMER, Cem Şems (2003), “*Mektep Dergisi ve Hakkında Yapılan Çalışmalara Dair Bazı Dikkatler*”. <http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/taed/article/viewFile/1414/1410>. (Erişim: 7. 9. 2010)
- TÜRK, Hatem (2002), *Musavver Mühit (İnceleme ve Edebiyatla İlgili Metinler)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- UÇMAN, Abdullah, “Dergiler Arasında: Dergâh, Hayat, Ma’lumat ve Bilgi Mecmuaları”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 4/S.7 (2006), ss. 519-532
- YAPAR GÖNENÇ, Aslı (2007), *Türkiye’de Dergiciliğin Gelişim Tarihi*, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, http://uvt.ulakbim.gov.tr/uvt/index.php?cwid=3&vtadi=TPRJ%2CTTAR%2CTTIP%2CTMUH%2CTSOS&c=google&s_f=5&detailed=1&Kânûn-i Evvel_yword=93719. (Erişim: 08. 09. 2010)
- YILDIRIM, Tahsin (2006), *Edebiyatımızda Müstear İsimler*, Selis, İstanbul.